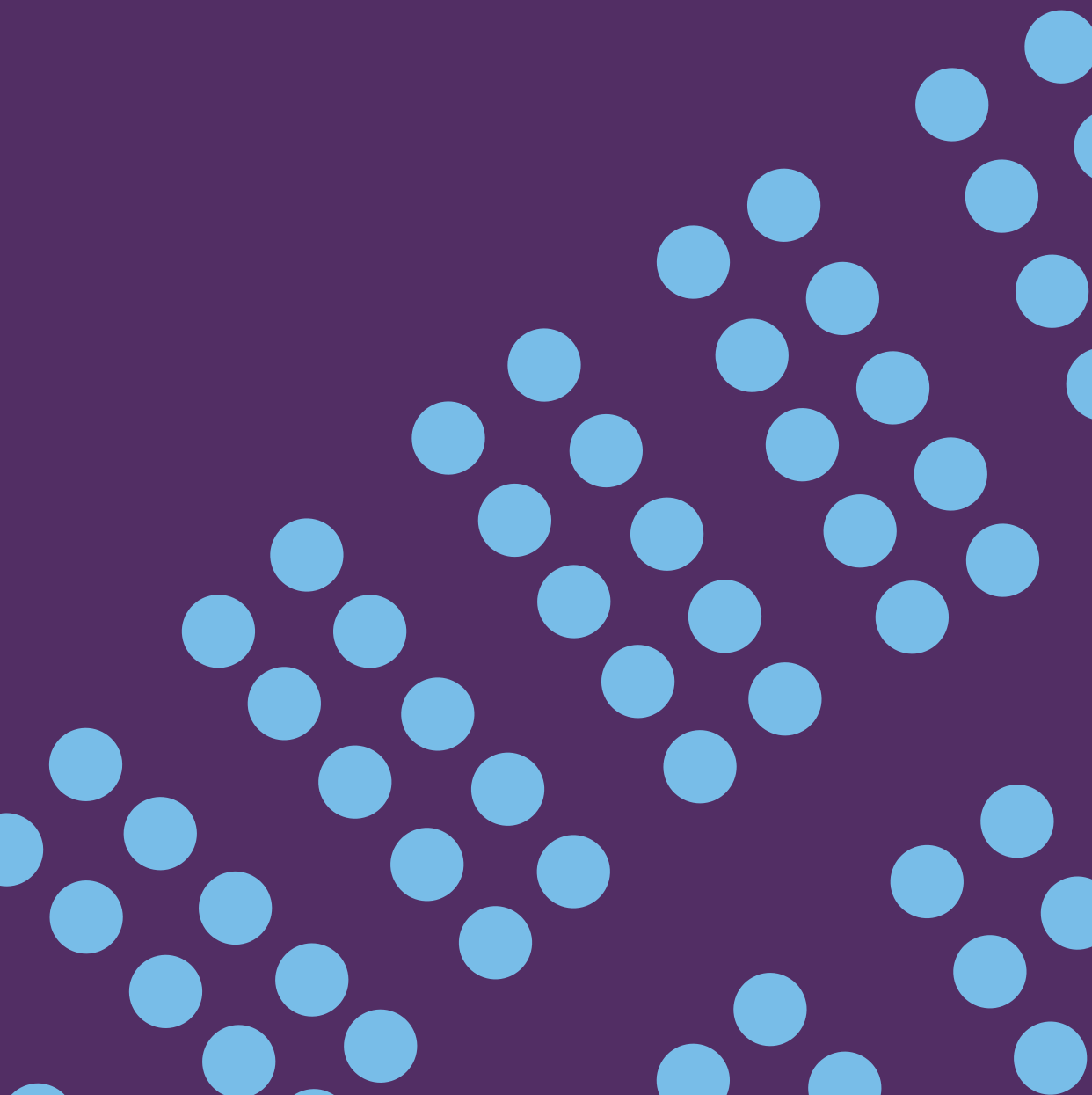

Offentligt sammanträde om överskuldsettning

Offentligt sammanträde om överskuldssättning

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-7915-107-2 (tryck)
ISBN 978-91-7915-108-9 (pdf)
Riksdagstryckeriet, Stockholm 2024

Förord

Civilutskottet anordnade den 16 maj 2024 ett offentligt sammanträde i riksdagen om överskultsättning. I det följande redovisas programmet, en förteckning över deltagarna och en utskrift av de uppteckningar som gjordes vid sammanträdet. De bilder som föredragshållarna visade under sina presentationer finns med som en bilaga i rapporten.

Program

Offentligt sammanträde om överskuldssättning

Överskuldssättningen är ett stort samhällsproblem. De senaste åren har det skett en kraftig ökning av konsumtionskrediter. Även privatpersoners skulder hos Kronofogden har ökat stort. Vid utgången av 2023 var det totala skuldbeloppet för privatpersoner hos Kronofogden 119,1 miljarder kronor. En ökning med cirka 17 procent jämfört med 2022. Vid årsskiftet var 417 248 privatpersoner registrerade hos Kronofogden. En ökning med 6 procent jämfört med föregående år.

Ett flertal åtgärder har under de senaste åren vidtagits för att minska problemen med överskuldssättning, och en ny skuldsaneringslag trädde i kraft i november 2016. Genom lagändringar i konsumentkreditlagen infördes 2018 ett räntetak och ett kostnadstak för högkostnadskrediter. Samtidigt skärptes kraven vid marknadsföring av konsumentkrediter. Vidare har ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter nyligen antagits. Frågan om hur direktivet ska genomföras i Sverige utreds för närvarande. I Överskuldssättningsutredningens betänkande Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning (SOU 2023:38), som bereds inom Regeringskansliet, lämnas förslag på åtgärder mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning.

Våren 2020 höll utskottet ett offentligt sammanträde om överskuldssättning och fick information om den då aktuella situationen.

Nu önskar utskottet få närmare information om situationen i dag och det arbete som görs mot överskuldssättning samt deltagarnas syn på behovet av ytterligare åtgärder för att motverka överskuldssättning. Det offentliga sammanträdet utgör en del av utskottets löpande arbete med uppföljning och kunskapsinhämtning.

Tid: Torsdagen den 16 maj 2024 kl. 9.00–ca 12.00

Plats: Riksdagens förstakammarsal (ingång från Riksplan, Norrbro 1 A)

Program

9.00–9.05 Inledning – civilutskottets ordförande Malcolm Momodou Jallow (V)

9.05–10.05 Anföranden av

- Fredrik Rosengren, rikskronofogde, och Cecilia Hegethorn Mogensen, biträdande rikskronofogde, Kronofogdemyndigheten (högst 10 min.)
- Mia Ohlsson, ställföreträdande generaldirektör, och Gabriella Fenger-Krog, enhetschef, Konsumentverket (högst 10 min.)
- Daniel Barr, generaldirektör, Finansinspektionen (högst 10 min.)
- Marita Stureson, ordförande, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (högst 8 min.)
- Lars Zacharoff, vd, Finansbolagens Förening (högst 8 min.)
- Jessie Cargill-Ek, senior legal adviser, Svenska Bankföreningen (högst 8 min.)
- Erika Larsson, budget- och skuldrådgivare, Familjeslanten i Gävle (högst 8 min.)

10.05–10.30 Paus med kaffe och smörgås

10.30–ca 11.55 Frågor från utskottets ledamöter

Ca 11.55–12.00 Avslutning – civilutskottets vice ordförande Mikael Eskilandersson (SD)

Deltagare

Inbjudna deltagare att hålla muntliga inledningar

Kronofogdemyndigheten

Fredrik Rosengren, rikskronofogde

Cecilia Hegethorn Mogensen, biträdande rikskronofogde

Konsumentverket

Mia Ohlsson, ställföreträdande generaldirektör

Gabriella Fenger-Krog, enhetschef

Finansinspektionen

Daniel Barr, generaldirektör

Anders Dölling, enhetschef Konsumentkrediter

Michael Andersson, rådgivare Ekonomisk Analys

Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst

Marita Stureson, ordförande

Kristofer Krmptic, styrelseledamot

Nadia Wallin, styrelseledamot

Finansbolagens Förening

Lars Zacharoff, vd

Per Holmgren, advokat

Svenska Bankföreningen

Jessie Cargill-Ek, senior legal adviser Konsumentfrågor

Hanna Wetter, senior legal adviser

Familjeslanten i Gävle

Erika Larsson, budget- och skuldrådgivare

Bror Sandberg, ledamot och sekreterare

Inbjudna deltagare att närvara i Förstakammarsalen och svara på frågor

Justitiedepartementet

Mikael Kullberg, statssekreterare
Danijela Pavic, ämnesråd
Ida Vilhelmsson, rättssakkunnig

Finansdepartementet

Natanael Kvidal, politiskt sakkunnig
Linda Utterberg, ämnesråd
Marita Axelsson, kansliråd
Catarina Erséus, kansliråd
Freja Lindström, rättssakkunnig

Särskilda utredare

Kathrin Flossing Wiklund, särskild utredare Överskuldsettningsutredningen
Jenny Wulker Roos, särskild utredare Konsumentkreditutredningen

Konsumentvägledarnas förening

Anna Sjöblom, ordförande
Marianne Stenström, sekreterare
Malin Brandt Smedberg, ledamot

Svensk Handel

Bengt Nilervall, näringspolitisk expert betalfrågor

Spelbranschens Riksorganisation (Sper)

Maria Wennerberg Sedigh, vd

Branschföreningen för Onlinespel (BOS)

Gustaf Hoffstedt, generalsekreterare

Klarna

Jesper Eriksson, Sverigechef
Tove Thaning, public affairs-ansvarig Sverige

Sveriges Konsumenter

Johanna Hållén, generalsekreterare

EKSAM

Åse Sundqvist, verksamhetschef
Tina Fingal, socialrådgivare

Insolvens Väst

Felix Hendar

Gustav Sundgren

Lisabeth Persson

Swedish FinTech Association

Louise Grabo, generalsekreterare

Aleksandra Stiller

UC AB

Gabriella Göransson, vd

Svensk Inkasso

Fredrik Engström, ordförande

Uppteckningar från det offentliga sammanträdet

Ordföranden: Hjärtligt välkomna till civilutskottets offentliga sammanträde om överskuldssättning! Jag heter Malcolm Momodou Jallow och är ordförande i civilutskottet. På min högra sida sitter Mikael Eskilandersson, vice ordförande i utskottet, och på min vänstra sida sitter Lisa Gunnfors, kanslichef för utskottet.

Dagens sammanträde utgör en del av utskottets arbete med uppföljning och kunskapsinhämtning. Överskuldssättningen är ett stort samhällsproblem. De senaste åren har det skett en kraftig ökning av konsumtionskrediter. Även privatpersoners skulder hos Kronofogden har ökat stort.

Ett flertal åtgärder har under de senaste åren vidtagits för att minska problemen med överskuldssättning. År 2016 fick vi en ny skuldsaneringslag, och år 2018 infördes ett räntetak och ett kostnadstak för högkostnadskrediter. Samtidigt skärpte man kraven vid marknadsföring av konsumentkrediter. Vidare har ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter nyligen antagits, och det utreds nu hur direktivet ska genomföras i Sverige.

Det ska också nämnas att Överskuldssättningsutredningen har lämnat förslag på åtgärder mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning, och dessa förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Våren 2020 höll civilutskottet ett liknande offentligt sammanträde om överskuldssättning och fick information om den då aktuella situationen. Nu önskar utskottet få närmare information om situationen i dag och det arbete som görs mot överskuldssättning samt deltagarnas syn på behovet av ytterligare åtgärder för att motverka överskuldssättning.

Vi är mycket glada över att ni har kommit hit i dag för att lämna information och diskutera den här angelägna frågan med oss.

Sammanträdet inleds med att några talare ger sin syn på dagens tema, och sedan blir det en kaffepaus. Under pausen har alla inbjudna gäster möjlighet att mingla och samtala med utskottets ledamöter. Eftersom vi inte kan garantera att varenda inbjuden gäst kommer att få möjlighet att få ordet uppmanar jag er alla att utnyttja kaffepausen för att ställa frågor och mingla med ledamöterna.

Efter pausen kommer utskottets ledamöter att få tillfälle att ställa frågor till de inbjudna deltagarna.

Hela sammanträdet sänds direkt i SVT Forum. Sammanträdet sänds också både direkt och i efterhand på riksdagens webb-tv på riksdagen.se.

Det som sägs under sammanträdet tas upp stenografiskt och kommer att publiceras i en rapport från riksdagen. Därför är det viktigt att man när man får ordet börjar med att säga sitt namn och vilken organisation man representerar. Jag ber därför också de deltagare som använder sig av Powerpoint att

tydligt referera till de bilder ni talar om så att det blir rätt i de stenografiska uppteckningarna.

Eftersom vi har begränsad tid till vårt förfogande vill jag uppmärksamma deltagarna på att det är viktigt att tiden för anförandena inte överskrids. Anförandena hålls från talarstolen här framme.

Fredrik Rosengren, Kronofogdemyndigheten: Tack för möjligheten att få komma hit i dag! Det jag tänkte berätta under de närmaste minuterna ger en bild av vad som händer hos Kronofogden just nu och vad som har hänt de senaste åren. Jag tänkte också kort ge en bild av vem och vilka grupper som befinner sig i våra register, kort berätta om vårt förebyggande arbete och avslutningsvis peka på de förslag som redan finns på bordet för att mildra en del av den utveckling vi ser.

Jag kommer att visa en del bilder med grafer och liknande. Har man svårt att hänga med är det enda man behöver tänka på att allting ökar. Det är mitt budskap.

Till vänster på den första bilden jag nu visar illustreras antalet skuldsatta genom gröna staplar och det totala skuldbeloppet. Även om det gick ned lite under pandemin ser vi ändå att antalet skuldsatta var drygt 420 000 vid utgången av 2023. Den totala skulden var 119 miljarder och har ökat sedan dess, bland annat förstås till följd av ränteutvecklingen.

Till höger på bilden ser ni medianskulden för män och kvinnor totalt. Den är i dag 78 000 för skuldsatta privatpersoner.

Nästa graf visar samma sak men för juridiska personer. Den följer samma utveckling. Det är ju inte lika många. Vid utgången av 2023 hade vi lite drygt 71 000 juridiska personer i våra register. Men antalet skuldsatta juridiska personer ökar, och det gör också det totala skuldbeloppet.

Nu visar jag fyra bilder i en, och den är en beskrivning av inflödet till vår myndighet mellan år 2003 och 2023.

Upp till vänster ser man antalet betalningsförelägganden. Det är det första steget i vår process när vi ska fastställa en skuld. Här kan man se att det gradvis har gått upp under åren. I normalfallet brukar det här ligga på 1,2 miljoner eller möjligen 1,3 miljoner ärenden – det har gått ned vid någon tidpunkt – men ganska samtidigt som jag började på Kronofogden i september 2022 började ökningen. Vid utgången av 2023 hade 1 450 000 ärenden kommit in till oss. I år prognostiserar vi 1,6 miljoner ärenden. När jag i går kväll tog fram den senaste statistiken för januari till april i år ser ökningen ut att vara ytterligare 19 procent. De 1,6 miljonerna kommer sannolikt att överskridas om inget dramatiskt inträffar under resten av året.

När det gäller antalet skuldsatta personer ser ni uppe i högra hörnet att det under ett antal år gick ned. Det kan förklaras av två saker: dels var det goda år med en stark ekonomisk konjunktur, möjligen med avbrott några år kring finanskrisen, dels har vi skuldsaneringsverktygen och möjligheten att söka

skuldsanering. Vi har skuldsanerat bort väldigt många gäldenärer. Men även detta ökar, och nu närmar vi oss 500 000 skuldsatta.

I det nedre högra hörnet ser ni skuldsaneringsärendena. Vi har aldrig haft ett så högt inflöde av skuldsaneringsärenden som de senaste åren. Om man jämför 2023 med 2022 blev det en ökning med 16 procent. Så här långt i år, januari till april, ökar det med ytterligare 6 procent.

Det är mycket siffror, men det är väldigt höga tal och väldigt många nya ansökningar. Även om vi inte har statistik på det är det sannolikt också nya grupper som kommer. Man har arbete, en inkomst, en fastighet, barn och familj – man är ganska desperat.

Antalet inkomna konkurser är också väldigt stort. Det är mer en temperaturmätare för konjunkturen än något annat. År 2023 ökade de med 28 procent. Och så här långt i år ser vi en 58-procentig ökning av inkomna konkurser.

Låt mig gå över till utvecklingen för skuldsatta personer. På bilden jag nu visar ser ni det totala skuldbeloppet till vänster. Vem är det som kommer till oss? Under perioden 2021–2023 sker den största ökningen av skuldbeloppet bland kvinnor mellan 35 och 44 år. Till höger på bilden ser ni antalet skuldsatta, och de utgörs av tre grupper: män och kvinnor som är plus 65 år och samma grupp som förut, det vill säga kvinnor mellan 35 och 44 år.

Ibland får jag frågor om dem som är plus 65. Det är en ganska liten andel av dem som finns i våra register, men ökningen är ganska stor. Det är förstås problematiskt, eftersom många kan vara pensionärer och då är det svårare att påverka både sina kostnader och sina inkomster.

Vilka är det som är skuldsatta? Den högra bild jag nu visar har nog sett ut så här under väldigt lång tid hos Kronofogden: två tredjedelar är män och en tredjedel är kvinnor. I fråga om åldersgrupper är det ändå ganska jämnt fördelat från 26 års ålder till plus 65. Men som ni ser är den största gruppen ändå den som befinner sig mitt i livet, 35–44-åringar.

I vårt förebyggande arbete jobbar vi utifrån två spår. Det ena – och det är viktigt – är att vi arbetar förebyggande. Det är det paradoxala och fina med att jobba på Kronofogden. Vi vill helst inte att man hamnar hos oss. Det syftar det ena spåret om förebyggande arbete till, och det gör vi i samverkan med andra aktörer. Våra insatser är i första hand digitala och riktar sig till många. Vi kan inte längre jobba gentemot 290 kommuner, utan vi jobbar digitalt, försöker få spridning och jobbar tillsammans med andra organisationer och myndigheter.

I detta arbete gör vi en prioritering. Det innebär inte att vi inte gör något alls för andra, men vår prioritering är unga vuxna och personer med utländsk bakgrund. Vi ser att detta är en målgrupp som ofta är i kontakt med oss och som har mycket av förståelsefrågor.

Den andra delen gäller dem som redan har en skuld hos oss. Där har vi en strävan. Ja, man kan hamna hos Kronofogden, men låt oss med gemensamma krafter se till att man bara gör det en enda gång.

Där har vi en strategi, och jag kan verkligen vittna om hur viktig den är. I alla kontakter vi har med dessa personer – gäldenärer eller skuldsatta – vill vi aktivera, hjälpa och stötta personerna så att de förmår hitta en plan för hur de

kan bli av med sina skulder. Vi gör det via telefon, digitalt och i personliga möten. Vi hänvisar också till andra aktörer. Om vi får nys om eller information om att de skuldsatta har ett spelmissbruk kan vi hänvisa dem till rätt kanaler och så vidare.

Vi prioriterar dessa ärenden högt och låter dem ibland gå före, eftersom vi vill att man bara ska ha en skuld hos oss och sedan bli av med den.

Avslutningsvis: Jag får ofta frågan vad man kan göra åt det här. Jag brukar säga att det aldrig är en sak som löser ett komplext problem som detta. Men vi vill ändå peka på att det finns bra förslag på bordet i den utredning som nämndes tidigare. Vi står bakom dem och ser fram emot den beredning som pågår just nu och som ordföranden hänvisade till.

Vi vill även spela in förslaget att det vore väl värt att utreda frågan om absolut preskription, det vill säga en bortre tidsgräns för när en skuld förfaller. Det skulle lösa en del frågor kring de evighetsgäldenärer som finns hos Kronofogden.

Som ni kunde se på mina bilder ökar allt, och vi ser ingen avmattning just nu.

Mia Ohlsson, Konsumentverket: Även vi vill tacka för inbjudan. Vi tycker att det är en jätteviktig angelägenhet, och det är bra att den lyfts i alla sammanhang.

Jag heter Mia Ohlsson och är ställföreträdande generaldirektör på Konsumentverket. Min kollega Gabriella Fenger-Krog är ansvarig för den enhet som arbetar bland annat med tillsyn och regelefterlevnad inom kreditområdet.

När det gäller problematisk skuldsättning är det lätt att få bilden att det handlar om överkonsumtion och slarv, men man behöver komma ihåg att det finns många skäl till problem med skuldsättning. Inte sällan är det förknippat med personliga kriser som plötslig sjukdom och arbetslöshet. Vi hörde redan i inledningen en beskrivning av hur människors lånebeteenden har ändrats. Man lånar inte längre bara till de stora inköpen, till exempel bostad och bil, utan man lånar för vardagsinköpen.

Våra undersökningar visar att kreditreklam, marknadsföringen, upplevs som stressande, påträngande och svår att stå emot för väldigt många konsumenter. Det gäller inte minst de konsumenter som har det ekonomiskt tufft. Vi vill nog beskriva dem som på många vis dubbelt utsatta. Inte nog med att de befinner sig i en ekonomiskt trängd situation och därför har ett stort behov av att skjuta upp sina betalningar eller kanske ta en kredit. De personernas klickhistorik, sökhistorik på nätet, där vi ju lever en stor del av våra liv, punktmarkeras också med denna kreditmarknadsföring. Den är svår att stå emot när barnen behöver kläder.

Man kan inte heller förbise onlinespel om pengar som en väldigt tragisk inkörsport till skuldsättning, vilket är viktigt att lyfta i detta sammanhang.

Oroväckande är också den låga kunskap som finns inom området. Vi har gjort undersökningar som visar att man inte riktigt har koll på när man lånar

pengar. 40 procent förstår inte att när de använder sina kreditkort är det en kredit de tar. Man handlar på kredit.

Sist men absolut inte minst på vår lista har vi en otroligt viktig anledning till att lyfta frågan. Ekonomisk utsatthet är mycket nära förknippat med ohälsa och orsakar ohälsa.

Konsumentverkets upplysningstjänst har kontakt med flera tusen konsumenter varje månad. Där har kontakterna med personer som har det ekonomiskt tufft ökat. Även fler anhöriga hör av sig om sina närståendes problem. Vi möter personer som inte ser någon ljusning utan ser självmord som enda utväg. Vi ser tyvärr också att de ekonomiska problemen för personer som nu har en ohanterlig skuldsituation kanske inte var så stora från början, men lätt-tillgängliga krediter satte snöbollen i rullning.

Till höger på den bild jag nu visar finns några exempel på frågor som vi får. De visar att problematiken är ganska bred, också i grupper som vi kanske inte tror detta gäller. Det handlar om att frånträda avtal som man redan har tecknat, till exempel förhandsavtal om bostäder eller bilar. Det kan gälla olika typer av avbetalningsköp. Man vill komma ur prenumerationer och abonnemang för olika tjänster, till exempel streamningstjänster. Men det gäller också personer som hotas av att få elen avstängd eller att bli vräkta.

Det här var en bild av problemen. Nu ska Gabriella berätta lite grann om vad vi jobbar med på Konsumentverket.

Gabriella Fenger-Krog, Konsumentverket: Konsumentverket ger stöd till budget- och skuldrådgivningen ute i kommunerna i form av bland annat utbildning och rekommendationer. Budget- och skuldrådgivarnas stöd är oändligt viktigt både för den enskilde och dennes familj och för samhället i stort.

Budget- och skuldrådgivningen utgör navet i vår verksamhet, men vi ger också stöd till andra aktörer, bland annat socialtjänsten, Svenska kyrkan och Kriminalvården. De är alla viktiga aktörer som möter medborgare i utsatta lägen och sårbara konsumenter.

Vi bedriver såklart även tillsyn på området, och det är därför jag står här. Vi ägnar stor del av vårt arbete åt att kontrollera bland annat kreditmarknadsbolagens marknadsföring, ja alla företags marknadsföring. Med marknadsföring menar vi allt som man påstår i syfte att sälja. Vi granskar även företagens standardavtalsvillkor och kan angripa dessa.

Under de senaste åren har vi i vår tillsyn ägnat väldigt mycket tid åt kravet på måttfull marknadsföring av krediter. Ni kanske har sett tv-reklam där kreditförmedlare framhåller samlingslånen som en väldigt enkel lösning. Med humor och idyll menar man att detta är lösningen på alla skuldsatta konsumenters problem. Sådan tv-reklam är inte okej.

Vi fortsätter att granska kreditförmedlarnas telefonförsäljning. Vi har tidigare granskat den tematiskt. Den granskningen uppvisade allvarliga brister. Säljarna påstår sig ha kunskap om konsumenternas ekonomi i syfte att sälja in samlingslån eller åtminstone en trygghetsförsäkring, som egentligen inte ger

något stöd eller skydd. De är aggressiva i sitt insäljande, använder falska påståenden och tar ingen hänsyn till konsumentens önskan eller vilja.

Telefonförsäljning och annan typ av direkt marknadsföring av krediter är några av kanalerna som vi har uppmärksammat genom den nya undersökning som vi har tagit fram vad gäller just marknadsföring till konsumenter, däribland marknadsföring av krediter och hur sådan marknadsföring upplevs av konsumenter.

Som Mia nämnde lämnar vi som konsumenter spår efter oss – digitala spår – och det här kan leda till direktreklam. Man kanske använder sig av en check-out i samband med e-handel och anlitar ett betaltjänstföretag för att betala för sin tjänst. Kanske har man valt att betala med faktura för att vara säker på att få varan innan man betalar. Då kan man drabbas av återkommande reklam och uppmaningar att ta ett lån.

Vi kommer även att granska kreditavtal. Det har visat sig finnas kreditavtal som möjliggör för kreditgivaren att ändra betalningsplanen. Konsumenten är inte medveten om att en dags försening av betalningen kan medföra att kreditavtalet omvandlas från att vara en räntefri kredit till att bli räntebärande med kanske 20 procents ränta och en väldigt lång löptid, över flera år. Konsumenten är inte medveten om att detta sker, eftersom månadskostnaden är ungefär densamma.

Vad behöver vi då göra för att motverka problematisk skuldsättning och överskuldsättning? Vi kommer självklart att fortsätta bevaka och granska kreditmarknadsföring, definitivt den som inte uppfyller måttfullhetskravet. Vi tycker att det är bra att Överskuldsättningsutredningen föreslår ett förtydligande av måttfullhetskravet i lag.

Efter vår granskning av kreditförmedlarnas telefonförsäljning anser vi definitivt att ett förbud mot telefonförsäljningar av krediter bör införas. Detta framgår inte av Överskuldsättningsutredningen. Ni minns kanske problemen på premiepensionsområdet. De var väldigt stora. Men de upphörde i princip när telefonförsäljningsförbudet trädde i kraft. Konsumenter befinner sig i en extremt utsatt situation i samband med telefonförsäljning, och säljarna har endast egna intressen för ögonen.

Om konsumenter ändå lockas av kreditmarknadsföring eller i en utsatt situation lyckas hitta en kreditgivare som är beredd att lämna en kredit finns en risk att denna kreditgivare naturligtvis vill kompenseras för den höga risk som finns med att låna ut pengar till denna konsument som kanske inte har en helt bra betalningsförmåga. Men då är det väldigt viktigt att konsumenten skyddas av ett sänkt och utvidgat rätetakt.

Vi välkomnar naturligtvis det utvidgade och absoluta kostnadstaket. Det är kanske en av de viktigaste åtgärderna. Men vi anser också att kontokrediter borde ingå här, för är det något vi vet är det att marknader och aktörer anpassar sig och sitt utbud efter vad som är reglerat och oreglerat.

Kreditförbudet i spellagen bör självfallet även omfatta betalning med kreditkort. Vi välkomnar därför det förslag som nu är ute på remiss.

Något annat som är väldigt viktigt är att vi får tydliga kriterier för vad som ska gälla vid kreditprövning. Så har inte varit fallet, vilket gör att vi har förlorat flera fall i domstol. Det är därför viktigt att man ser till att vi genom konsumentkreditdirektivet, som ska implementeras i svensk rätt, får tydliga kriterier.

Vi anser också att ett skuldregister är viktigt. Det vore en viktig informationstillgång för kreditgivaren vid bedömningen av återbetalningsförmågan, men det vore också ett viktigt stöd för den skuldsatte som kan få kännedom om sina skulder och bringa ordning i sin ekonomi.

Daniel Barr, Finansinspektionen: Det här är naturligtvis ett väldigt angeläget område också för Finansinspektionen. Vårt myndighetsuppdrag består av flera delar. Ett handlar om finansiell stabilitet, vilket vi kanske är mest kända för, men vi har alltid också haft ett uppdrag när det gäller konsumentskydd. Vår ambition är att bli starkare på det området. Konsumentkrediter är ett av de områden som vi fokuserar mest på just nu.

Vårt arbete är, kanske till skillnad från Fredrik Rosengrens, inte operativt utan mer förebyggande. Vi jobbar mycket med att granska de kreditgivande företagen. Vi kan konstatera att individen ofta blir skuldbelagd till följd av överskuldssättningsproblem, men det är faktiskt två stycken som skriver under avtalet. De kreditgivande företagen ska rimligen inte låna ut till individer som inte har förutsättningar att betala tillbaka.

Låt oss titta på situationen. Fredrik visade många kurvor; jag ska visa några andra. Till vänster på bilden jag nu visar ser man en blå linje som anger skuldsättningen hos hushållen i förhållande till inkomsten. Man kan se att den har ökat kraftigt de senaste decennierna. Den har mer eller mindre fördubblats, från 100 procent av den disponibla inkomsten till 200 procent.

Vi som myndighet har under lång tid påpekat att detta utgör en risk för hushållen, naturligtvis, som får risker i ekonomin om saker och ting händer men också för makroekonomin i stort. Här möts våra uppdrag: att titta på den finansiella stabiliteten och konsumentskyddet.

Som ni ser på kurvan har den vikt ned något den sista perioden, vilket är positivt. Den gula kurvan, som visar hushållens belastning i fråga om räntor, är huvudförklaring till detta. Det har blivit dyrare att låna och att betala tillbaka på bolånen. Folk tar framför allt mindre bolån, och utvecklingen på bostadsmarknaden har kanske inte bidragit lika starkt till ökningen.

Det är dock inte så att alla krediter minskar. På den högra kurvan på bilden ser vi konsumentkrediterna. Där sticker kurvan upp ganska väsentligt, och den sticker upp det här året. Det ligger visserligen inte på jättehöga nivåer. Om man jämför historiskt har det inte kommit upp till det som gällde för bara ett par år sedan.

Man kan fundera på om det är något att oroa sig för. Det kan ju vara en återgång till mer av ett normaltillstånd. Men man kan misstänka att många hushåll som är pressade av höga räntor och hög inflation är de som också tar

på sig dessa skulder och råkar ut för problem senare. Det vet vi ingenting om, men man kan misstänka det.

Den förra bilden visade lånestocker; denna visar nyutlåning. Här finns inte statistiken för i år med, så därför pekar kurvorna inte på samma sätt uppåt som i den förra kurvan. Syftet med denna bild är att visa att ökningen under de senaste åren framför allt har skett hos konsumentkreditföretag. Om index är 100 har nyutlåningen från dessa företag ökat med över 60 procent, medan utlåningen från storbanker och nischbanker faktiskt har gått ned under samma period. Det är alltså en kraftig ökning för just konsumentkreditföretagen.

Man kan fundera på om det är ett problem eller inte. Nästa bild visar statistik över vilka låntagare som får problem. Vi ser att de som tar konsumentkrediter hos en storbank eller nischbank i väsentligt lägre utsträckning får problem med sina krediter än de som tar lån hos konsumentkreditinstitutet. Vi ser att 1 av 7 hamnar hos inkasso och 1 av 40 får en skuld hos Kronofogden, vilket är mycket högre tal än för bankerna. Vad beror detta på? Jo, framför allt är det en sämre kreditprövning i dessa institut än i bankerna. Här behöver vi se en väsentlig skärpning.

Vad gör vi i det förebyggande arbetet? Jo, egentligen två saker. Vi granskar kreditgivningsprocesserna. Sedan årsskiftet, då vi fick ta över den sista biten från Konsumentverket, har vi ansvar för all kreditprövning hos alla finansiella institut. Det är en viktig del. Den andra delen rör information till konsumenter om hur man bör tänka när det gäller krediter.

När det gäller kreditprövningarna pågår ett antal granskningar av företag. Jag tror att det just nu är tre stycken, och vi har planerat att starta fem till under året. Ett par rättsfall ligger i domstol. Vi fokuserar alltså mycket på detta. Vi försöker också bedriva vad vi kallar kommunikativ tillsyn. Utöver undersökningar och sanktioner försöker vi kommunicera med branschen om vad som är våra förväntningar så att man kan ställa in sig på det. Vi tror att det är ett effektivare sätt att jobba. Vi jobbar alltså med information och allmänna råd kring kreditgivning, och det planerar vi att fortsätta att göra eftersom detta är en väldigt viktig fråga.

Informationsinsatser har vi jobbat med under lång tid. Vi har under våren anställt en konsumentskyddsekonom, som har till uppgift att just kommunicera i konsumentskyddsfrågor och vara en oberoende röst bland det som ofta är kommersiella råd från bankekonomer och annat. Vi ska alltså kunna bidra med mer oberoende råd, inte minst på kreditområdet.

Sedan ganska många år tillbaka bedriver vi också finansiell folkbildning, det vill säga vi ger goda råd när det gäller privatekonomi. Här samverkar vi med ett nätverk med över 100 organisationer, både statliga och privata. Inriktningen är att utbilda vidareförmedlare så att de sedan kan informera konsumenterna.

Det finns mer att göra, inte minst från denna församling. Båda de tidigare talarna pratade om Överskuldsettingsutredningen, och vi tror att dessa förslag är viktiga. Vi ser gärna ett skuldregister. Om man ska få till en bra kreditgivning måste man veta vad kunden har för skulder i övrigt. I dag finns inget sätt

att ta reda på det. Bilden är ofullständig. En del frågar bara konsumenten om skulder och godtar ett nekande svar. Det är givetvis inte good enough, utan här behövs ett skuldregister. Överskudsättningsutredningen har kopierat den norska modellen med ett privatbaserat register som alla måste rapportera in till. Vi har egentligen ingen stark åsikt om hur registret kommer till, men Överskudsättningsutredningens förslag skulle kunna funka bra.

De tidigare talarna har också pratat om att räntetaket ska sänkas. Det tror vi är en bra åtgärd. Att kostnadstaket, alltså att man inte ska behöva betala tillbaka mer i avgifter och räntor än vad man har lånat, breddas till fler lån är ett utmärkt förslag. Vid sidan av det har det remitterats ett förslag om ränteavdrag för lån utan säkerhet, vilket är just konsumentkrediter. Vi tror att det är ett bra förslag för att försöka dämpa tillväxten på detta område.

Marita Stureson, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst: Herr ordförande och ledamöter i civilutskottet! Jag tackar för att vi från BUS-föreningen får möjlighet att ge vår syn på överskudsättningen och vad vi tror skulle kunna minska den.

Låt mig först berätta lite om den kommunala budget- och skuldrådgivningen. Som ni säkert vet är den lagstadgad och ska finnas i alla kommuner och vara kostnadsfri. Konsumentverket har ett ansvar att stötta kommunernas verksamheter med bland annat utbildning inom området. I början av förra året var vi 379 rådgivare runt om i landet som tillsammans bemannade 279 årsarbetskrafter. Vi är med andra ord en liten yrkeskår. Vi har dock sett en ökning sedan den senaste skuldsaneringslagen kom 2016, då även Konsumentverket kom med rekommendationer för verksamheter.

Rådgivningen ska syfta till ekonomisk rehabilitering, och det kan handla om allt från att få pengarna att räcka hela månaden till att hitta lösningar på skuldproblematik. Vi visar på olika vägar framåt för individen. Inte minst stöttar och motiverar vi i en ganska svår förändringsprocess. Vi gör det med målet att personen ska bli skuldfri och få en fungerande vardagsekonomi. Det är viktigt att ha respekt för att livet snabbt kan förändras och att det är lätt att tappa greppet och sedan supertufft att ta sig tillbaka nästan oavsett vad man gör. Många av dem vi möter mår väldigt dåligt.

I många kommuner jobbar vi också förebyggande. För att fånga upp människor tidigt är det viktigt att vi samverkar med andra aktörer, till exempel socialtjänst, kyrka och sjukvård. Vi föreläser också en del i skolor. Vi träffar inte bara dem som är skuldsatta. Vi träffar även dem som riskerar att bli skuldsatta, ofta på grund av att något har hänt i deras liv eller, vilket vi har märkt på senare tid, på grund av höjda levnadsomkostnader. Den gruppen har vi träffat mer efter att inflationen och räntorna har gått upp. Tidigare har vi mest träffat dem som har varit skuldsatta länge och som har anpassat sitt liv till att ha Kronofogden i hälarna och inte har några tillgångar. Dem är det ofta ganska lätt för oss att hjälpa genom att vi tillsammans med dem ansöker om och i bästa fall får igenom en skuldsanering.

De senaste åren har vi sett en ökning av antalet ärenden in till budget- och skuldrådgivningen. I slutet av 2023 hade vi fått in nästan 35 000 nya ärenden, och vi har sett en fortsatt ökning under detta år.

En del av ökningen beror på den nya grupp som kommer till oss, alltså de som inte har skulder hos inkasso eller Kronofogden än utan kämpar. De har en helt annan livssituation än dem som har varit skuldsatta länge. De har jobb, hus eller lägenhet och minst en bil i hushållet. Både bostaden och bilarna är ofta högt belånade eller på leasing. Dessutom har de stora blacolån. Alla låneutgifter plus att allt annat också har blivit dyrare gör att de i princip inte har några pengar kvar när räkningarna är betalda. De tvingas helt enkelt att leva på lånade pengar och krediter för att klara vardagen och betala på de lån de redan har. Allt detta gör de för att inte hamna hos Kronofogden. Till slut börjar de ta snabblån, och det får ofta bågaren att rinna över och gör situationen helt ohållbar. För dem finns inte den enkla lösningen med skuldsanering. Det kan bli aktuellt, men innan de når dit måste de göra stora och tuffa förändringar. Det mest drastiska kan vara att sälja bostaden för att kunna komma vidare i processen.

Vid årsskiftet fanns drygt 417 000 personer registrerade hos Kronofogden, och många kämpar som sagt stenhårt för att inte hamna där. Vi vet att samhällskostnaden för dessa människor är enorm. År 2011 beräknade Konsumentverket att varje överskuldssatt person kostade samhället ungefär 650 000 kronor om året. År 2011 var ju ett tag sedan, så siffran lär vara mycket högre nu. Ovanpå detta har vi såklart det mänskliga lidandet för både de skuldsatta och deras anhöriga. Vi vet att överskuldssatta är mer benägna att begå suicid än andra. För ett år sedan fanns det också 180 000 barn som levde i en familj med en skuldsatt förälder eller med pågående skuldsanering. Dessa barn har det jättetufft men missas ofta i statistiken om barnfattigdom eftersom den bygger på föräldrarnas inkomster.

Vi känner att vi på BUS spelar en viktig roll för att hjälpa dessa människor. Att satsa på rådgivning och förebyggande arbete skulle vara en ren vinst för samhället. Vi ser det som väldigt viktigt att öka kännedomen om att vi finns. Skulle fler få veta att vi finns skulle fler få den hjälp de har rätt till. Det är därför viktigt att kommunerna har tillräckliga resurser för budget- och skuldrådgivning gällande både kompetens och tillgänglighet. Det är viktigt att få rätt hjälp i rätt tid när man hamnar snett.

Vi vet också att rådgivningen ser väldigt olika ut. Vilken sorts hjälp man kan få och hur snabbt man erbjuds den ska inte skilja sig åt mellan kommunerna. För att nå den likvärdighet vi eftersträvar menar vi att lagstiftningen måste stärkas med riktlinjer för vad budget- och skuldrådgivningen ska innehålla. De rekommendationer som har funnits i några år räcker inte hela vägen. Vi vet att Statskontoret nyligen fick i uppdrag att analysera och utvärdera budget- och skuldrådgivningen för att se över förutsättningarna för en mer likvärdig rådgivning med hög kvalitet. Denna utvärdering välkomnas av oss, och den föreslogs av Överskuldssättningsutredningen. Vi hoppas att utvärderingen

kommer att visa att vi redan nu ger ett väldigt bra stöd men att rådgivningen kan bli bättre och att det behövs riktlinjer för att den ska bli just likvärdig.

Jag skulle vilja lyfta fram några andra förslag från Överskudsutredningen. Vi vill ha skärpta krav och bättre kreditprövningar. Jag blir nästan förfärad när jag ser hur mycket man kan dra på sig i lån och krediter även med en väldigt blygsam inkomst. Vi vill ha ett ränte- och kostnadstak, för vi tror att det kan ge en sundare kreditmarknad och motverka att konsumenter får ofördelaktiga lån. Vi vill också ha ett skuldregister men betydligt mer fullständigt än det som föreslås av utredningen. Vi vill även, precis som talaren från Kronofogden och andra talare här, ha en ändrad avräkningsordning. På så sätt skulle många fler kunna bli skuldfria betydligt snabbare än i dag.

Sammanfattningsvis: Om fler fick veta att vi budget- och skuldrådgivare finns, om vi kunde erbjuda mer likvärdig hjälp över hela landet och om en del av förslagen gick igenom tror jag att man skulle kunna dämpa överskudsutredningen och framför allt hindra att fler hamnar där.

Lars Zacharoff, Finansbolagens Förening: Finansbolagens Förening är en branschorganisation för finansbolag och har bland annat till uppgift att verka för en sund utveckling med beaktande av etiska regler för medlemsföretagen. Våra medlemsföretag är banker, kreditmarknadsbolag, som har ungefär samma regelsystem som banker, och finansiella institut. Vi har också ett medlemsföretag som är ett så kallat konsumentkreditinstitut. Verksamheterna är i huvudsak leasing, avbetalningsfinansiering, factoring och konsumentkrediter. Bilden visar exempel på våra medlemmar.

Jag var på en utfrågning här 2020, och sedan dess har en hel del hänt. Det finns förslag om ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskudsutredning från Överskudsutredningen, om avtrappat ränteavdrag för vissa lån och om stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden. Därtill väntas ytterligare förslag under hösten när man ska införliva det nya konsumentkreditdirektivet. Förslagen är inriktade på att begränsa kreditgivningen till kundgrupper med begränsade resurser, bland annat genom ränte- och kostnadstak och höjda kostnader genom slopat ränteavdrag. Förslaget om stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden maximerar regelbördan för alla konsumentkreditinstitut oavsett om det föreligger brister i verksamheten eller inte.

Vissa av förslagen är helt kontraproduktiva och medför kontraproduktiva konsekvenser, till exempel förslagen om absolut kostnadstak, som inte är riktigt förenligt med konsumentkreditdirektivets reglering av så kallade forbearanceåtgärder, och slopat ränteavdrag, vilket ökar de överskudsattas skulder. Enligt vår uppfattning är det sistnämnda ett mycket märkligt förslag. Förslagets samlade effekter och konsekvenser har inte analyserats, vilket är något vi efterlyser.

Vår utgångspunkt är att möjligheten att låna i grunden är något positivt för både samhälle och enskilda individer. En sund kreditgivning utifrån en balanserad reglering är därför central för ett välfungerande samhälle. Möjligheten

att nyttja krediter av olika slag är viktig, inte minst för enskilda med begränsade resurser. Regleringar som stramar åt nedifrån, mot dem som redan i utgångsläget har svårt att få lån och redan betalar högre räntor på grund av sämre kreditvärdighet och högre risk, måste ifrågasättas.

Förslag och regleringar bör utvärderas. Är de motiverade? Finns behov av reglering? Är de effektiva? Är de evidensbaserade? Är de proportionella? Har de oönskade effekter för enskilda och samhället i stort?

Vilka åtgärder kan kreditgivarna bidra med? Kreditgivarnas viktigaste bidrag för att minska risken för överskuldssättning är att göra kreditprövningar med så god prediktion och träffsäkerhet som möjligt, att bidra till att tillgången till aktuella och verifierbara data förbättras och att på ett konstruktivt sätt bidra till avveckling av skulder.

Här kommer några konkreta förslag. Ett är att ge kreditupplysningsföretag och kreditgivare kunskap om aktuell lön genom tillgång till uppgifter från arbetsgivardeklarationer på individnivå. Här har inget hänt sedan 2020. I själva verket har Skatteverket försämrat möjligheten att göra en bra kreditprövning genom att det inte går att se vad som är inkomst av tjänst respektive näringsverksamhet, och detta möjliggör bedrägerier. Ett annat förslag är att ge kunskap om aktuell inkomst genom tillgång till uppgifter om bidrag och pensioner. Där har heller inget hänt sedan 2020. Att få tillgång till dagsaktuella uppgifter om samtliga skulder från samtliga kreditgivare är ett tredje förslag. Inte heller här har något hänt sedan 2020.

Slutligen har vi några fler konkreta förslag. Konsumentens eget ansvarstagande bör uppmuntras och stödjas. Betalningsproblem beror oftast på händelser som inte kan förutses vid kreditgivningen. Neutral och saklig information om att ett gott försäkringsskydd kan minska risken för betalningssvårigheter på grund av arbetslöshet, sjukdom eller dödsfall i familjen bör spridas i olika sammanhang. En enkel möjlighet att själv spärra sig mot nya krediter bör införas, liknande det som gäller för spelmissbrukare. Som någon tidigare sa bör dessutom införandet av en nationell budget- och skuldrådgivning online utredas.

Jessie Cargill-Ek, Svenska Bankföreningen: Tack för möjligheten att få komma hit och berätta om Svenska Bankföreningens syn på överskuldssättning och de åtgärder som har diskuterats! Jag är jurist på Svenska Bankföreningen med ansvar för konsumentfrågor, och vår förening representerar affärsbankerna på den svenska marknaden och har drygt 30 medlemmar.

Diagrammet visar en översikt av den procentuella förändringen av konsumtionslånen. Orange linje visar blacolån, alltså lån utan säkerhet. Vi ser öknings- och minskningar, och mest intressant är kanske att de drar iväg i december 2023. Det är lite svårt att veta vad det beror på. Ni ser också att det inte riktigt går ihop med kurvan för lån totalt och bolån. När blir det fel? Förutsatt att man följer den reglering som finns med kreditprövning och i och med att vi har en effektiv tillsyn handlar det oftast om att en oförutsedd händelse

leder till ändrade inkomst- och kanske också utgiftsförhållanden. Detta känner vi alla väl till. Det uppstår en snöbollseffekt i och med att många lån tas.

Information är viktigt, särskilt om vikten av att ha ett sparande. Har man inte utrymme att spara ska man inte kunna ta ett lån, för då har man ingen betalningsförmåga. Men kan man spara ska man göra det oavsett om man har stor eller liten ekonomi.

Mer tid för undervisning om privatekonomi i skolan behövs också, och det är viktigt att man följer de riktlinjer som numera finns från EU-kommissionen och OECD om hur denna undervisning ska vara utformad.

Jag ska visa lite kort hur kreditförlusterna ser ut, och vi har data från SCB till 2022. Det är ganska små procentsatser; år 2022 var kreditförlusterna i svenska banker 0,3 procent. Jag visar också andelen problemlån på den totala lånemarknaden i ett antal europeiska länder, och Sverige har en liten andel problemlån i förhållande till övriga EU. Det kan sägas bero på att vi i stort har en ganska bra kreditmarknad där det ställs relativt höga krav för att man ska kunna få en kredit. Som vi hörde av Finansinspektionen står de svenska bankerna för en ganska liten del i förhållande till andra aktörer när det gäller konsumenter som hamnar hos Kronofogden och får betalningsproblem. Det är 0,1–0,2 procent hos affärsbanker och objektsfinansieringsbolag och 0,4 procent hos nischbankerna. Detta är data från 2021 från Finansinspektionen och har nämnts tidigare.

Våra medlemmar ska bidra till att förebygga och minska överskuldssättning. Vad gör vi? Låt mig kort sammanfatta vår kod: Konsumenterna ska förstå innebörden av avtalen, kreditprocessen ska vara transparent och krediter ska inte marknadsföras på ett påträngande sätt. För den som är intresserad av att läsa mer finns hela koden på vår webbplats.

Så några kommentarer till de åtgärdsförslag som har lämnats på senare tid.

När det gäller det nya konsumentkreditdirektivet är det viktigt att man fokuserar på syftena. Direktivet har tillkommit för att EU-kommissionen har konstaterat att det har skett saker på kreditmarknaden. Man ser nya tendenser, ökad digitalisering, ändrat beteende hos konsumenter och nya produkter på marknaden. Detta leder till att man vill ha en ökad harmonisering med ett starkt skydd för att också åstadkomma en fungerande gemensam marknad för konsumentkrediter. Det är det viktigaste ur vår synpunkt och en väldigt kortfattad och översiktlig syn på direktivet, som givetvis innehåller en del knepigheter när det gäller implementeringen, där vi med utredningen försöker bidra så mycket vi kan. Det viktigaste är dock att Sverige så långt som möjligt har samma regler som övriga Europa.

När det gäller förslaget om avtrappat ränteavdrag för vissa lån har även vi en del farhågor. Förslaget riskerar att försämra situationen för hushåll som redan är utsatta. Det medför också svårigheter för förstagångsköpare på bostadsmarknaden. Vi ser att om det införs enligt förslaget kommer det att få oönskade effekter för lån med säkerhet i värdepapper. Generellt sett anser vi att skatte-regler kanske inte är det skarpaste verktyget för att komma åt överskuldssättning utan att man bör fokusera på gruppen överskuldssatta.

Det för oss in på Överskudsättningsutredningen. Vi har ett mer utförligt remissyttrande, men jag ska kort nämna några av förslagen. Ränte- och kostnadstak är vi i stort positiva till. Det är en viktig åtgärd. Men ett generellt ränte- och kostnadstak som omfattar alla krediter på marknaden måste vara kopplat till ett referensvärde så att man inte får oönskade effekter vid ett generellt väldigt mycket högre ränte- och kostnadsläge i samhället. Det är också viktigt att detta förslag anpassas till befintlig lagstiftning i konsumentkreditdirektivet och regleringen av nödlidandekrediter. Det behöver hänga ihop.

Ur affärsbankernas synpunkt är ett heltäckande kreditregister den viktigaste åtgärden. Men vi ser inte riktigt på det på samma sätt som utredningen. Vi menar att det är viktigt att registret är statligt. Vi ser många fördelar med det ur både säkerhets- och integritetssynpunkt eftersom uppgifterna är känsliga. Vi förespråkar alltså ett statligt register. Registret bör innehålla den information som behövs för att få till en så träffsäker kreditprövning som möjligt. Eftersom detta är syftet med registret ska informationen vara anpassad efter det och varken innehålla mer eller mindre information. Här skiljer vi oss också lite grann från utredningen eftersom vi tycker att leasingkostnader är viktiga att ha med i registret.

Erika Larsson, Familjeslanten: Stort tack för inbjudan och för att vi från Familjeslanten får möjligheten att framföra synpunkter från den ideella sektorn gällande överskudsättning!

Jag vill inleda med att berätta lite om föreningen. Familjeslanten är en oberoende ideell förening med syftet att stötta och hjälpa människor att hitta lösningar i socioekonomiska frågor. Familjeslanten grundades 1993 som en direkt följd av den ekonomiska krisen under tidigt 90-tal. Då fanns ännu ingen skuldsaneringslag, och de skuldsatta i samhället hade svårt att få hjälp. I dag, över 30 år senare, har Familjeslanten hjälpt tusentals personer till en stabil ekonomisk tillvaro.

Familjeslanten finansieras av bland annat allmännyttan i Gävle, Gavlegårdarna, Gävle Energi, det lokala elbolaget, Diakonirådet, som även det är en ideell förening, Gävle kommun och olika fackförbund. Tidigare har Familjeslanten under många år fått verksamhetsstöd från Konsumentverket, men det har upphört hastigt i år.

Vi är en väl etablerad verksamhet, och vi har breda samarbeten med många av de kommunala verksamheterna, med kyrkan, med Diakonirådet, med fackföreningar och med andra lokala aktörer.

Vi är också en del i det ekonomiska kunskapscentret EKC. EKC är ett nätverk med syftet att motverka fattigdom och social utestängning. För närvarande har EKC 14 aktörer, bland andra Personligt ombud, Hela Människan, Röda Korset, Diakonirådet och Svenska kyrkan. EKC har bland annat varit initiativtagare till kommunens plan mot hemlöshet, som har sin utgångspunkt i EU:s strukturplan mot fattigdom och social utestängning.

Familjeslanten har en omfattande förebyggande verksamhet då vi bland annat är ute i samhället och håller föreläsningar och informationsträffar. Vi är ute i skolor och pratar ekonomi med ungdomar. Vi jobbar med sociala medier och våra lokala politiker för att påverka kring den ekonomiska debatten.

Den förebyggande verksamheten hjälper även till att fånga upp personer med befintliga ekonomiska problem som tidigare inte har sökt hjälp för sin situation. I och med att man får kontakt med budget- och skuldrådgivare kan det uppfattas som mindre skrämmande att sedan ta emot hjälp.

Varje år ser vi tydligt ett ökat tryck på vår rådgivning. Den typiska besökaren är en person med låga, och också ofta ojämna, inkomster som under en period i livet har hamnat snett och nu har stora svårigheter att komma upp på banan igen. Tyvärr har man ofta väntat för länge innan man söker hjälp, och just därför är det förebyggande arbetet så otroligt viktigt. Det handlar om att försöka göra förändringar innan det har gått för långt och att underlätta för individen att göra rätt från början. Många av våra besökare har bristande kunskaper om grundläggande ekonomiska begrepp och om konsumenträttsliga rättigheter och skyldigheter. Med andra ord är många av våra besökare svaga konsumenter.

Andra vanligt förekommande faktorer när det gäller dålig ekonomi är långa perioder av fysisk eller psykisk ohälsa, ett långvarigt missbruk eller ett digitalt utanförskap. Det här är individer som ofta lever på marginalerna men som har samma grundläggande behov och önskemål som alla andra. Krediter är därför ofta ett första alternativ för att till exempel köpa en telefon, en cykel eller till och med ett par skor, eftersom man anser sig ha råd med en låg månadsavgift men kanske skulle ha valt bort den där varan om det inte hade funnits möjlighet till avbetalning.

Risken med dessa kreditköp är att även om en kreditupplysning genomförs får kreditgivaren inte alltid full insyn i konsumentens ekonomi. Om konsumenten har flera okända krediter är situationen väldigt sårbar eftersom det inte finns några marginaler. Har konsumenten dessutom bristande kunskap om räntor och kostnader är det svårt för konsumenten att se de slutgiltiga kostnaderna för krediten. I ett läge där konsumenten har svårt att betala sina skulder ser vi ofta att man skjuter på till exempel hyran eller andra väldigt viktiga utgifter för att kunna betala övriga skulder, och möjligheten att komma i kapp blir nästan obefintlig.

Att låna till konsumtion är ett alltför vanligt alternativ i dag och en av de stora anledningarna till överskuldssättning. Som vi märkte när räntorna steg har hushållen inte alltid tagit höjd för ränteökningar, och det har försatt många hushåll i ekonomiskt ohållbara situationer. Vi ser tydligt att den befintliga kreditprövningen inte är tillräcklig eftersom flera personer som lever med låg inkomst under lång tid under samma perioder har fått ett flertal krediter som vid en noggrannare granskning sannolikt inte hade beviljats. Personer med knappa marginaler och litet eller inget betalningsutrymme ska inte lättvindigt kunna få krediter då detta ofta leder till överskuldssättning.

Ett annat problem som har kommit till under det senaste året är återbetalningskrav till Försäkringskassan. Den 1 september 2022 skärptes kraven för den som får återkrav från Försäkringskassan. Det är möjligt att upprätta en avbetalningsplan med Försäkringskassan, men den totala skulden måste vara återbetald inom tolv månader. Eftersom hushåll med bostadsbidrag eller annan ersättning från Försäkringskassan per definition är låginkomsttagare är det väldigt svårt att betala dessa belopp på tolv månader eller mindre.

Andelen förstagångsgäldenärer hos Kronofogden har ökat från 3 procent under januari till juli 2022 till 16 procent för samma period 2023.

Det här är bara några av de utmaningar som vi på Familjeslanten ser att personer med ekonomiskt svåra förhållanden möter varje dag. Vi välkomnar därför förslagen som lyfts fram i Överskudsättningsutredningens betänkande. Särskilt stor vikt lägger vi vid ett Skri-register, då vi tror att detta kan ha en dämpande effekt på den konsumtionsbaserade utlåningen.

Familjeslanten är en förening och representerar den ideella sektorn. Den stora utmaningen för den ideella sektorn är finansiering, och där lever Familjeslanten i likhet med många andra föreningar i en ständig osäkerhet. För Familjeslantens del har det fungerat sedan 1993, men det finns ju aldrig några garantier – hur viktig och samhällsnyttig verksamheten än är och oavsett om verksamheten bidrar till att spara pengar för exempelvis kommunen.

Ordföranden: Tack så jättemycket till alla inledningstalare! Nu är det dags för lite kaffepaus efter att ha lyssnat på de viktiga inledningstalen.

Precis som jag sa i inledningen är det viktigt att man passar på att möta och prata och diskutera med ledamöterna. Om ni har några extra frågor som ni kanske inte kommer att ha möjlighet att ställa senare har ni möjlighet att göra det under pausen. Ni kan mingla med ledamöterna men också med de andra gästerna. Jag ajournerar mötet till klockan 10.30.

Ordföranden: Klockan är 10.30, och civilutskottets offentliga sammanträde fortsätter. Vi ska nu gå över till frågestunden. Ledamöterna kommer att få ställa sina frågor i partistorleksordning. Ledamöterna ställer sina frågor från bänken de sitter i, och svaren ges också från bänken. För att ge utrymme för så många frågor och svar som möjligt vill jag påminna alla om att försöka formulera frågorna och svaren kort och koncist.

I den första frågerundan får frågan inte överstiga en minut. En kompletterande följdfråga får ställas på högst en halv minut.

Anna-Belle Strömberg (S): Ordförande! Tack så jättemycket för intressanta och bra anföranden innan fikat!

Ökningen av obetalda skulder drabbar de enskilda personerna men också barnen, släktingarna och dem som finns runt omkring. I dag har konsumenterna det också mycket tuffare än på länge. Att man blir skuldsatt kan bero på

många saker. Det kan vara ekonomisk brottslighet, romansbedrägerier, hot, arbetslöshet med mera.

Precis som ordföranden sa genomförde den socialdemokratiska regeringen ett flertal reformer för att minska överskuldssättningen, bland annat ett räntetak för högkostnadskrediter, skärpning av reglerna för marknadsföring och information. Nu känner vi att det är oerhört viktigt att ta nästa steg och gå vidare med den här utredningen så att vi kan komma med ytterligare bra förslag mot bland annat oseriösa företag.

Utifrån det vill jag ställa min fråga till Sveriges Konsumenter: Vilka erfarenheter har ni av det arbete som nu görs mot överskuldssättning, och vad tycker ni om utredningen?

Johanna Hällén, Sveriges Konsumenter: Tack så mycket för frågan!

Det är precis som du säger: En rad åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med överskuldssättningen. Vi kan dock samtidigt se att antalet överskuldssatta ökar. Det visar inte minst de föredragningar som vi har lyssnat till här på morgonen. Det behöver alltså fortsatt vidtas kraftfulla åtgärder.

Precis som flera har redovisat är det många som drabbas hårt. En undersökning visar att risken att begå självmord är dubbelt så hög hos överskuldssatta. Antalet barn som drabbas och vräks från sina bostäder fortsätter också att öka. Detta gör att överskuldssättningen är ett problem inte bara för den enskilde utan faktiskt också för hela samhället.

Den utredning som nu har tagits fram och ligger på departementet innehåller enligt vår uppfattning flera bra förslag. Ett centralt skuldregister har nämnts, liksom skärpta krav för kreditprövning och avräkning vid utmätning. Men detta räcker inte. Sveriges Konsumenter deltog i utredningen och föreslog bland annat skärpta krav för marknadsföring av krediter. Denna marknadsföring är en stor bov när det gäller att locka utsatta människor att ta de här krediterna.

Kreditbolagen bombarderar personer som e-handlar med reklam, trots att konsumentkreditlagen kräver måttlighet. Reklamen för kreditinstituten har också fyrdubblats på sociala medier, där man kan rikta in sig på den enskildes sökhistorik – detta nämnde flera i sina föredragningar här på morgonen.

Sveriges Konsumenters konsumentvägledare möter i sitt arbete ofta marknadsföring av krediter som är påträngande och där snabbheten att få krediten är framträdande, trots krav på måttlighet. De ser vilseledande eller överdrivna uppgifter om krediten och om hur förmånlig den är, vilket inte alls kan anses som måttfullt och återhållsamt. De ser benämningar som ”bäst”, ”enklast” och ”billigast”, vilket inte är neutralt eller sakligt så som måttlighetskravet stipulerar. De ser också reklam som säger att betalningsanmärkningar inte är något hinder.

Ordföranden: Jag vill påminna om att det är viktigt att vi håller svaren korta för att ge möjlighet för samtliga ledamöter att ställa frågor och fler att svara.

Johanna Hållén, Sveriges Konsumenter: Bara för att sammanfatta: Vi tycker att utredningen har många bra förslag, men det finns ytterligare förslag som vi gärna skulle vilja se, som förbättrad skolundervisning. Vi är kritiska till en nationell skuldrådgivning eftersom vi misstänker att det kan bli på samma sätt som med den nationella konsumentupplysningen, som lett till att allt fler kommuner drar ned på konsumentvägledningen.

Anna-Belle Strömberg (S): Tack så mycket för svaret! Du nämnde att förslagen är bra men att de inte räcker. Min följdfråga blir då vilka åtgärder Sveriges Konsumenter vill se, utifrån era förslag, för att motverka överskuldssättning.

Johanna Hållén, Sveriges Konsumenter: Jag nämnde några av dem alldeles nyss. Vi tycker som sagt att förslagen är bra, men vi skulle vilja se ytterligare skärpningar när det gäller några frågor. Vi tycker att Skri-registret ska vara statligt eftersom det innehåller så pass många känsliga uppgifter. Som sagt måste också skolundervisning och folkbildning stärkas för att förebygga att människor hamnar i den här svåra situationen.

Angelica Lundberg (SD): Det största problemet när det kommer till privat överskuldssättning är att kreditgivare lånar ut pengar till konsumenter som inte har möjlighet att betala tillbaka. Det beror till stor del på att det fortfarande är alldeles för lukrativt för kreditbolag att ta stora risker och att staten sedan erbjuder hjälp med indrivning via Kronofogden. Men det kan också bero på att det inte finns tillräckligt med uppdaterad information för att göra ordentliga kreditprövningar.

Sverigedemokraterna har därför föreslagit – utöver mer utbildning, förbättrad konsumentvägledning, sänkta räntor och skärpta regler för marknadsföring – att det ska införas ett komplett skuldregister. Det register som utredningen nu föreslår är inte komplett och kommer inte att vara tvingande att använda sig av.

Jag vill därför fråga Finansinspektionen och Finansbolagens Förening om ni tror att införande av ett skuldregister som inte är komplett och inte är tvingande att använda sig av de facto kommer att bidra till att förbättra kreditprövningar och ha önskvärd effekt för att på riktigt minska överskuldssättningen.

Ordföranden: Innan ni svarar vill jag bara verkligen betona vikten av att försöka hålla svaren så korta och koncisa som möjligt.

Daniel Barr, Finansinspektionen: Vi tycker att det skuldregister som föreslås är ett bra första steg. Det finns företag där ute som har som affärsmodell att ha en väldigt hög ränta och räknar med att ett antal personer inte klarar att betala tillbaka. Ändå ordnar de ett gott resultat i slutändan. Detta tycker inte vi är

acceptabelt. Man ska inte låna ut pengar till någon som inte kan betala tillbaka. För att kunna göra den bedömningen måste man såklart ha information om individen – ju mer information, desto bättre, är väl en generell utgångspunkt.

Vi tycker att utredningens förslag är ett bra steg på vägen för att uppnå det, och det är det förslaget som ligger på bordet och har remitterats. Vi har dock ingen stark förkärlek för någon särskild teknisk utformning av skuldregistret. Det kan naturligtvis se ut på olika sätt. Det kan vara statligt, som i Finland, eller privat, som i Norge. Det var väl den norska modellen man fastnade för i utredningen. Exakt vad som ska ingå i registret kan man naturligtvis också diskutera.

I dag är det många inte minst konsumentkreditföretag som lånar ut på väldigt lösa boliner, och ett skuldregister skulle definitivt hjälpa till. Jag tror att vi i vår tillsyn skulle kräva det: Om det ska vara en sund kreditgivning behöver man använda detta skuldregister och ta reda på den här informationen. Även om det inte finns ett skarpt krav tror jag att det de facto skulle bli det med tiden.

Lars Zacharoff, Finansbolagens Förening: Svaret på din fråga är nej. Vi tror inte att ett ofullständigt register kommer att förbättra eller minska problemet med överskuldssättning. Vi tycker att registret, precis som Bankföreningen var inne på i sin föredragning, ska vara statligt. Vi tycker också att det ska vara fullständigt.

Jennie Wernäng (M): Herr ordförande! Jag vill rikta ett stort tack till alla er som ställer upp här i dag.

Vi har en gemensam bild av att skulderna i vårt samhälle ökar. Vi kan också vara överens om att ett verktyg i verktygslådan inte kommer att lösa alla problem. Alla skulder är inte dåliga. Ibland kan de snarare vara en start på en tryggare investering, så som exempelvis bostadslånen har varit genom åren. Viktigt är också att man inte stänger ute människor från lånemarknaden men stänger ute alla oseriösa aktörer som driver på överskuldssättningen i Sverige.

Därför vill jag ställa min fråga till föreningen Insolvens Väst: Hur ser de människor ni möter på tillgången till hjälp och stöd vid ekonomisk osäkerhet men också när man har hamnat i överskuldssättning?

Lisabeth Persson, Insolvens Väst: Alla föreningar jobbar väl lite olika, men vi jobbar väldigt mycket med ekonomiska kurser och skuldsanering. Vi följer upp människor, går igenom hela familjen och försöker rätta till saker och få folk att berätta för sina närmaste hur det står till. Det är inte alltid som alla i familjen vet det. Det är egentligen väldigt små och enkla medel. Naturligtvis hjälper vi också till med skuldsanering. Folk får vara medlemmar eller icke-medlemmar hur länge de vill. De är alltid välkomna.

Jag tycker inte att samhället stöttar tillräckligt. Jag tycker också att det läggs på för mycket ansvar. Vi pratar väldigt mycket om moral här i Sverige, och även överskuldssättning har blivit en moralfråga. Är någon skuldsatt är det gäldenärens fel, inte dens som har lånat ut pengar. Men den som lånar ut pengar borde ju ta sin del av ansvaret, alltså halva. Det är väl lika omoraliskt att låna ut pengar till någon som man misstänker inte kan betala tillbaka. Det blir ju ett utnyttjande.

Det är alltså mycket att slåss mot. Vi har ju även snabblånen med skyhöga räntor. Det har i många år varit prat om att förbjuda dem. Varför har inte det blivit gjort?

Jennie Wernäng (M): Då önskar jag ställa min andra fråga till Branschföreningen för Onlinespel: Hur ser ni som spelbolag på den utveckling som skett över tid gällande ökade spelskulder, och vilka åtgärder vidtar ni just nu?

Gustaf Hoffstedt, Branschföreningen för Onlinespel: Tack för frågan! Spel på kredit är inte tillåtet. Vi är väldigt glada för att så är fallet. Det finns bara några få undantag, och dem förstår jag att riksdagen är på väg att reglera bort.

Det viktigaste verktyget för att se till att människor inte spelar på kredit är att människor spelar på den licensierade spelmarknaden. Där har vi också den största utmaningen i vårt land, eftersom det handlar om just onlinespel. Både du och jag har en mobiltelefon i fickan, och den oreglerade spelmarknaden där krediter erbjuds är bara några klick bort. Där går det bra att spela på kredit.

Då är nyckelbegreppet den så kallade kanaliseringen, hur stor andel som är oreglerat spel i Sverige. Den har sedan den svenska omregleringen 2019 tyvärr ökat dramatiskt. I dag är endast 58 procent av onlinespelandet vad gäller kasinoprodukter i Sverige reglerat. 42 procent är helt oreglerat. Det är djungelns lag som gäller där ute.

Det viktigaste ni förtroendevalda i Sveriges riksdag kan hjälpa oss med är att se till att hålla den oreglerade spelmarknaden så långt borta från Sverige ni någonsin kan. Då ska nog vi som är reglerade och har tillstånd av Spelinspektionen kunna ta hand om den utmaning det handlar om, att inte släppa in ”sköra” spelare.

Andreas Lennkvist Manriquez (V): Det är inte lätt att vara konsument i dagens samhälle. Jag tycker att man ser vikten av en stark och informationsgivande konsumentrörelse.

Hushållens skulder är ett enormt samhällsproblem. Ett annat samhällsproblem är den utbredda kriminaliteten. Vi ser just nu hur telefonbedragare lurar till sig hela besparingar. Är du pensionär och saknar förvärvsinkomst kan du bli tvungen att belåna dig för att klara situationen.

Nyligen släppte Bankföreningen förslag på åtgärder för att komma till rätta med de här problemen. Jag skulle vilja fråga Sveriges Konsumenter hur de ställer sig till dessa förslag.

Johanna Hållén, Sveriges Konsumenter: Tack så mycket för frågan! Vi tycker att det finns många bra förslag i det åtgärds paket som Bankföreningen och bankerna har presenterat. Vi hade ett möte med Bankföreningen och de fyra stora bankerna i går för att få en del frågetecken utträtade. De förslag som handlar om exempelvis tidsfördröjning och bestämda beloppsgränser är väldigt bra. De kommer att finnas där med ett slags automatik för bankkunderna, vilket vi tycker är jättebra.

Däremot vill vi att bankerna och regeringen tittar på de förändringar som just nu sker i Storbritannien, där man har vidtagit en rad åtgärder för att begränsa denna kriminalitet och även ersätta de personer som drabbas av bedrägerier.

Andreas Lennkvist Manriquez (V): Tack så mycket för svaret! Då skulle jag kunna fråga Svenska Bankföreningen hur de ställer sig till den lagstiftning som Storbritannien nu har lagt fram. Är det någonting som de skulle vilja gå vidare med här i Sverige?

Jessie Cargill-Ek, Svenska Bankföreningen: Tack för frågan! I Storbritannien finns det en reglering som införts nyligen och handlar om vad som i vår svenska reglering kallas behörigt och obehörigt. I kommissionens bestämmelser och i direktivet pratar man om auktoriserat och oauktorerat. Det är en skiljelinje när det gäller vilken ersättning konsumenter kan få enligt dagens lagstiftning. Det är en väldigt stor fråga, som för närvarande diskuteras inom ramen för trilogerna för den kommande betaltjänstförordningen. Det är en väldigt aktiv pågående diskussion där man diskuterar många olika alternativ. Det finns ett förslag från kommissionen, och det finns ett motförslag från parlamentet.

Storbritannien är inte med i EU. De kan ha sina egna regler. De måste naturligtvis också utvärdera de reglerna över tid. Vi har en europeisk lagstiftning som vi måste efterleva, och vi följer naturligtvis med intresse det som nu händer på EU-nivå. Men det är extremt viktigt att vi har ett betalningssystem som fungerar, att man kan förlita sig på de betalningar som sker och att näringsrättslig och civilrättslig reglering klart och tydligt visar vad som gäller. Det är en utmaning. Vi får se.

Alireza Akhondi (C): Ordförande! Tack till alla deltagare som delar med sig av sin expertis!

119 miljarder i skulder är 2 procent av BNP. Studsa på den siffran! Det är lika mycket som vi från statens sida lägger på försvaret per år – ett totalt misslyckande, uppenbarligen, för politiken.

Vi tror inte på skuldregister utan några ska-krav. Det måste finnas ska-krav, annars blir det bara ett slag i luften som inte fyller någon funktion.

Min fråga till Finansinspektionen handlar om räntetaket, alltså 40 procent över referensräntan. Det är galet, skulle jag vilja påstå. Förvisso finns det ett kostnadstak, men om man skulle sänka räntetaket till låt säga 15 procent, vad får det för effekter för de oseriösa företag som lurar människor? Och vad får det för statsfinansiella effekter för vårt vidkommande?

Daniel Barr, Finansinspektionen: Överskuldsettingsutredningen föreslår en sänkning från 40 till 20 procent. Vi tror att det vore en bra åtgärd som skulle kunna stävja en del av de här snabblåneföretagen, tidigare sms-låneföretagen, och få dem att upphöra med eller åtminstone begränsa den typen av verksamhet.

Eventuella statsfinansiella effekter kan jag tyvärr inte uttala mig om. Det är knepigt. Detta är dock en ganska marginell företeelse på det hela taget när det gäller krediter, så sannolikt en ganska liten effekt.

Larry Söder (KD): Man kan tänka på detta med skulder i två olika delar. Man kan givetvis begränsa möjligheten att låna på lite olika sätt. Jag uppfattar nog att vi är ganska överens om att ett skuldregister skulle behövas, liksom bättre kreditprövningar och räntetak. Man kan också stärka individen i dennes val. Då blev jag lite intresserad av vad Konsumentverket sa om de stora kunskapsluckorna om krediter. 40 procent har kunskapsluckor här, om jag uppfattade det rätt.

Det är ju också så att vi allt mindre känner på faktiska pengar. Pengar är digitala i dag. Har man en annan uppfattning om pengar och är därför mindre känslig för att låna pengar i och med att de bara är digitala? Jag skulle vilja höra lite om vad Konsumentverket tänker när de säger att det finns stora kunskapsluckor.

Mia Ohlsson, Konsumentverket: Ja, kunskapsluckorna är stora, och det är svåra frågor. Vi har lyft fram i olika sammanhang hur viktig skolundervisningen är, och det är flera som har gjort det här i dag. Samtidigt ska man inte ha en övertro på den enskildes eller konsumentens förmåga att ta till sig kunskap eller att uppvisa det som vi utifrån tycker är ett rationellt beteende i en situation som i övrigt inte är rationell, om jag får säga så. I den situation som många har beskrivit där en kredit är lösningen på något du tycker är livsnödvändigt, och som kanske faktiskt är livsnödvändigt, kan det i den stunden vara väldigt rationellt att ta det steget, även om det absolut inte är det på lång sikt.

Med det vill jag ha sagt att även om det ges information i stunden om att du inte borde låna, att du ska ha tydliga exempel på den effektiva räntan etcetera har vi en begränsad förmåga att ta till oss information eller använda kunskap i tuffa situationer. Det var en liten utveckling, men det är viktigt att få fram. Detta har vi sett i många sammanhang. Man kan inte ha en övertro på information i stunden.

Sedan är det otroligt viktigt att vi har både räknefärdighet och grundläggande kunskap om hur systemet fungerar och hur vi hanterar vår privatekonomi samt att vi har ett kritiskt förhållningssätt till information, marknadsföring och erbjudanden som vi ställs inför. Den kunskapen behöver självklart höjas.

Larry Söder (KD): Det föranleder mig att ställa en fråga till skuldrådgivarna i kommunal tjänst. När man är i den situation man befinner sig i kanske man inte har möjlighet att ta till sig information och göra rationella val. Men när människor har gått igenom en sådan process och kommit ut på andra sidan, ser ni då en förändring i människornas beteende längre fram? Eller är det samma människor som återkommande kommer tillbaka?

Marita Stureson, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst: Det är en ganska komplex fråga, känner jag. Det är lite blandat. Jag vet många som verkligen kommer ut bra på andra sidan, men tyvärr är det också en del som faller tillbaka. Som Konsumentverket just sa: Man tänker inte alltid så logiskt och rationellt som man kanske borde, och det är man fullt medveten om. Men måste man så måste man, och är det då krediten som är lösningen väljer man den. Tyvärr är det i dag också betydligt enklare att ta ett lån eller en kredit än att faktiskt ändra sitt beteende.

Katarina Luhr (MP): Ordförande! Tack för väldigt viktiga och intressanta presentationer!

Min fråga riktar sig till Kronofogden och skuldrådgivarna. Vi har pratat mycket om förebyggande åtgärder för att förhindra att människor hamnar i överskuldssättning. Det är såklart helt avgörande. Men sedan har vi ett stort antal människor som faktiskt är djupt skuldsatta. Vi har pratat om de negativa konsekvenserna, som den psykiska ohälsan och att det drabbar familjer.

Jag undrar om vi behöver fler åtgärder för att hjälpa de djupt skuldsatta tillbaka på banan igen. Vi har ju också diskuterat att det är väldigt svårt att ta sig upp igen när man väl har blivit överskuldssatt.

Fredrik Rosengren, Kronofogdemyndigheten: Tack för frågan! Vår bedömning är att det finns bra möjligheter. Möjligheten till skuldsanering finns. Behovet är stort. Vi har skuldsanerat väldigt många personer. I normalfallet är det väldigt ovanligt att man får chansen till skuldsanering två gånger. De flesta

lyckas. Sedan finns det bra förslag i utredningen kring lite ändrad avräkningsordning. På en rak fråga tycker jag att det finns bra åtgärder och bra möjligheter i dag.

Vår utmaning kring skuldsanering just nu är att vi har väldigt långa handläggningstider eftersom det varit ett stort ärendinflöde. Det är ett problem i sig.

Marita Stureson, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst: Precis som Fredrik säger finns det bra åtgärder, men mer behöver göras. Framför allt måste man begränsa möjligheten och enkelheten att låna pengar.

Katarina Luhr (MP): Då går jag tillbaka till de förebyggande åtgärderna och riktar mig till Sveriges Konsumenter.

Vi vet att de förebyggande åtgärderna handlar mycket om till exempel information. Vi vet också att marknadsföringen av krediter är väldigt riktad och skarp. Jag vet att ni har lyft upp att man ska ha tillgång till Skri-registret och i så fall kunna blocka, tror jag, att kunna ta nya lån.

När det gäller de riktade åtgärderna för förebyggande åtgärder, vad skulle man behöva fokusera på? Går det att vidta mer riktade åtgärder när marknadsföringen från lånebolagen är så aggressiv?

Johanna Hållén, Sveriges Konsumenter: Det förebyggande arbetet är otroligt viktigt. Sveriges Konsumenter har sedan drygt ett år tillbaka ett projekt som heter Konsumenträtt för alla, där några av Sveriges Konsumenters medlemsorganisationer är aktiva. Vi har utbildningar för att stärka konsumenter att stå emot den aggressiva marknadsföringen.

Precis som har sagts här är många helt omedvetna om vad det innebär att ta de snabba konsumtionslånen. Kostnaderna ökar kanske inte från månad till månad, men det är räntorna som ökar, vilket är oroväckande. Men det utbildar vi också om.

När det gäller det förebyggande arbetet ser vi även att det är viktigt att man redan i tidig ålder har undervisning om det i skolan och att man jobbar brett med folkbildning.

Ordföranden: Innan jag ger ordet till Liberalerna vill jag nämna att det kommer att finnas möjlighet för ledamöterna att ställa frågor i en runda till. Passa på att fundera på vilka frågor ni vill ställa.

Patrik Karlson (L): Herr ordförande! Vi har varit inne lite på temat spel. Jag fortsätter på den vägen och riktar därför min fråga till företrädarna för Spelbranschens Riksorganisation och Branschföreningen för Onlinespel.

Spel ska vara underhållning. Man ska spela för att det är roligt, och man ska spela för pengar man har råd att förlora. Det tror jag att vi alla skriver under på. Men det är tyvärr inte verkligheten för alla som spelar. Riskerna med spel har de senaste åren uppmärksammats i allt större omfattning. I dag är spelberoende också klassat som ett folkhälsoproblem.

Det är ingen hemlighet att spelproblem och överskuldssättning har ett mycket nära samband. Personer med spelproblem löper ökad risk för överskuldssättning, och personer som är överskuldssatta löper ökad risk att drabbas av spelproblem.

Flera åtgärder har genomförts på området av olika regeringskonstellationer. Enligt spellagen är det sedan länge förbjudet för spelbolag med svensk licens och för spelombud att erbjuda eller lämna kredit för insatser i spel. För att på ett mer effektivt sätt motverka skuldssättning till följd av spel om pengar föreslås nu också ett mer heltäckande kreditförbud.

Min fråga till företrädare inom branschen blir vilka åtgärder ni vidtar, utöver gällande lagstiftning, för att motverka att människor blir överskuldssatta till följd av spel om pengar.

Maria Wennerberg Sedigh, Spelbranschens Riksorganisation: Tack för frågan! Vi tycker naturligtvis också att överskuldssättning är ett stort problem.

Vi tillstyrkte Överskuldssättningsutredningens förslag om att införa ett skuldregister. Men till skillnad från Överskuldssättningsutredningen anser vi att också ett lånestopsregister behövs. Möjligheten att stänga av sig i ett sådant register skulle innebära att man inte längre kan ta ett snabblån eller bli kontaktad av ett bolag som vill erbjuda snabblån.

Vi har en motsvarande funktion i spelbranschen, Spelpaus. Den infördes i samband med omregleringen av spelmarknaden 2019. I Spelpaus kan man självant spärta sig från såväl reklam som tillgång till spel från alla bolag som har licens i Sverige. Vi tror att en möjlighet till lånestopp skulle komplettera nyttan med Spelpaus genom att göra det svårare för människor att finansiera sitt spelande med snabblån. Det är vi alltså för.

Det är lite av de åtgärder vi skulle vilja se. Vill du också höra hur spelbolagen arbetar för att upptäcka överskuldssättning?

Patrik Karlson (L): Ja, om du har möjlighet att göra det kortfattat.

Maria Wennerberg Sedigh, Spelbranschens Riksorganisation: Jag ska försöka hålla det kort.

Spelbolagens möjligheter att kontrollera kundernas skuldssättning är begränsade. Spelbolagen har inte rätt att inhämta kreditupplysningar på sina kunder. Men inom ramen för penningtvättsarbetet kontrollerar spelbolagen en medlems ursprung. De skärpta kundkännedomsgärder som vidtas när en

kund omsätter stora belopp innebär att kunden måste svara på frågor och inkomma med underlag för att visa var pengarna kommer ifrån.

Vidare kontrollerar spelbolagen kundens taxerade inkomst hos Skatteverket. Man kontrollerar också om kunden är i konkurs eller föremål för utmätning etcetera. I situationer där det framkommer att kunden spelar för lånade pengar ska kunden stängas av. Motsvarande kontroller görs också i syfte att uppfylla omsorgsplikten.

Det är lite om hur spelbolagen jobbar för att upptäcka överskuldssättning.

Ordföranden: Nu har vi möjlighet till ännu en runda utan möjlighet att ställa en följdfråga. Man får 60 sekunder för att ställa ännu en fråga.

Anna-Belle Strömberg (S): Ordförande! Min fråga går till utredaren Kathrin Flossing Wiklund och till Finansbolagens Förening. Det handlar om sanktioner och eftergifter som inte följs.

I remissvaren tar Umeå universitet upp att kontroller och sanktioner inte riktigt fungerar. Det går för sakta, och det är för få kontroller och sanktioner som görs. Kreditgivare marknadsför krediter för dem som har upp till tio betalningsanmärkningar, och där ska affärsidén i många fall vara att konsumenten inte ska betala i tid.

Hur ser ni på den formen av försäljningsmodell? Ska den vara tillåten?

Kathrin Flossing Wiklund, Överskuldssättningsutredningen: På den frågan blir jag dig nästan svaret lite skyldig. Vi har utredningen igenom försökt att balansera de olika förslagen. Som har sagts här är viljan såklart att försöka se till att inte så många hamnar i den här skuldfällan, och om man har hamnat i skuldfällan ska man ta sig ur den.

Men alla de här förslagen måste också balanseras. Det finns ingen som tycker att vi bör förbjuda krediter – då skulle samhället inte fungera – eller gå för hårt fram. Vi måste som sagt hitta en balans.

Det vi däremot tog upp, vilket jag närmast kommer att tänka på när jag hör din fråga, är det här med typ telefonförsäljning. Där uppmärksammade vi att det utgår provisioner. Ju dyrare lån man kan sälja eller om man får långa tider och kan samla ihop lån och så där, desto mer stiger provisionen. Det tyckte vi skulle bort.

Det var kanske inte exakt det du frågade om. Men jag svarar så.

Lars Zacharoff, Finansbolagens Förening: Jag är inte riktigt säker på att jag förstod frågan.

Anna-Belle Strömberg (S): I remissvaren i betänkandet har Umeå universitet flaggat för att kontroller och sanktioner inte fungerar och att kreditgivare i dag

kan marknadsföra krediter för dem som redan har upp till tio betalningsanmärkningar. Man ser att affärsidén många gånger är att konsumenten inte ska betala i tid, utan det blir ränta på ränta. Och det får fortsätta. Vad tycker ni om den försäljningsmodellen?

Lars Zacharoff, Finansbolagens Förening: Vi som förening är för måttfullhet i marknadsföringen av krediter. Vi tror också att det med nuvarande lagstiftning finns metoder för att komma till rätta med den marknadsföringen. Jag tycker att man kanske i ökad utsträckning ska använda de medel som finns för att komma till rätta med den marknadsföringen.

Angelica Lundberg (SD): Jag vill ställa en fråga till Konsumentvägledarnas förening. Konsumentvägledning är ju ett förfilter till budget- och skuldrådgivning och i förlängningen också ett förfilter för att förhindra överskuldsättning. Trots detta minskar konsumentvägledningen ganska kraftigt, eftersom kommunerna inte är tvingade att ha konsumentvägledning.

Regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna har gett Konsumentverket i uppdrag att stärka och förbättra den kommunala konsumentvägledningen. Men jag vill fråga Konsumentvägledarnas förening hur ni ser på faktumet att kommunal konsumentvägledning minskar och hur det påverkar överskuldssättningen.

Jag undrar om ni även skulle kunna nämna något om de fruktansvärda bedrägerier som har uppdragats på senare tid. Folk blir otroligt skamligt utsatta. Vad har det för påverkan på överskuldssättningen?

Anna Sjöblom, Konsumentvägledarnas förening: Tack för frågan! Jag är ordförande för Konsumentvägledarnas förening.

Det pratas mycket om förebyggande arbete, och i processen är vi steget innan man hamnar i överskuldssättning. Det är vi som möter konsumenterna som kanske har ingått ett avtal som har gått fel. Vi kan hjälpa konsumenterna att faktiskt komma ur det avtalet.

Kunskapen är låg. Vi hjälper och informerar om hur man kan bestrida en faktura. Det låter kanske enkelt. Men det finns faktiskt konsumenter som inte vet det.

Som du sa läggs många kommunala konsumentvägledningar ned på löpande band. Bara vid årsskiftet var det elva stycken. I Karlstad, där Konsumentverket finns, finns det också nedläggningshot.

Vi är glada över att det kommer en utredning. Men vi är lite rädda att den kommer att ta för lång tid. Den ska vara färdig 2025. Hur många kommunala konsumentvägledningar hinner läggas ned innan dess?

Vi förordar ett obligatorium. Om det inte går vill vi ha riktade bidrag, som till klimat- och energirådgivarna. Det tror jag skulle stärka den kommunala konsumentvägledningen.

Det har kommit väldigt mycket ärenden om bedrägerier till oss. Pensionärer är väldigt utsatta. Vi stöttar och hjälper. Vi hjälper oftast till med anmälan till Allmänna reklamationsnämnden och stöttar konsumenterna. Men det är, som du säger, fruktansvärt. Många har förlorat alla sina besparingar. Och det har varit lite oklart om de får tillbaka pengarna eller inte. Det har alltså jättestor påverkan. Det påverkar ju människors vardag.

Jag tänker att vi måste se helheten. Vi kan inte bara se när man är överskuldssatt, utan vi måste kolla på hela perspektivet, vilket även Sveriges Konsumenter har pratat om. Det handlar om utbildning i skolan och om satsningar på den kommunala konsumentvägledningen. Vi är nämligen ett förfiliter. Vi kommer innan. Det måste satsas där också. Annars kommer vi aldrig att kunna stoppa överskuldssättning.

Jennie Wernäng (M): Herr ordförande! Jag ställer min fråga till Klarna. Det är uppenbart att konsumtionslånen ökar i Sverige. Har det blivit för lätt att ta lån? Kan ni beskriva er bild?

Jesper Eriksson, Klarna: Har det blivit för lätt att ta lån? Det har det alldeles uppenbarligen blivit, om man ser till alla typer av konsumtionslån. Klarna ger en typ av kredit som är kopplad till ett köp. Men det finns andra lån som syftar till att få in pengar direkt på banken, som sms-lån etcetera.

Från vårt perspektiv är vi egentligen inte mer annorlunda än postorderbranschen, som på 50-talet började med att ge folk möjlighet att få varan och klämma och känna på den innan man bestämde sig för att betala. Vi har tagit det till en digital miljö, och vi gör det måttfullt. Det är vår bestämda uppfattning.

Men i övrigt finns det en problematik med blacolån och andra typer av konsumtionslån som fås alldeles för lätt och på alldeles för tuffa villkor. Vår uppfattning är att det måste till räntetak. Man måste komma åt den effektiva räntan för att göra det betydligt mindre lukrativt att tjäna pengar på konsumtionslån.

Andreas Lennkvist Manriquez (V): Under Kronofogdens presentation lyftes slutgiltig preskriptionstid upp som ett potentiellt verktyg i kampen mot överskuldssättning. En sådan åtgärd har införts i Finland. Jag vill fråga representanterna från Kronofogden om ni vet hur utfallet har blivit där.

Cecilia Hegethorn Mogensen, Kronofogdemyndigheten: När det gäller absolut preskription har vi försökt följa utvecklingen i Finland lite grann. Vad vi vet sker det en utvärdering, men vi har inte sett resultatet av den än. Därför kan vi inte säga hur utvärderingen har gjorts. Men vi vet att systemet finns på plats. Och vi vill följa det noga.

Larry Söder (KD): Jag har egentligen ingen följdfråga. Men jag skulle vilja ge Svensk Handel möjlighet att ge sin syn på detta under två minuter.

Bengt Nilervall, Svensk Handel: Frågan gällde vår syn på konsumentkrediter. Vi är en branschorganisation för dem som säljer varor och tjänster, men vi har ändå som utgångspunkt att det måste vara sund konsumtion och sund kreditanvändning. Den är såklart användbar för många att utnyttja vid rätt tillfälle och med rätt förutsättningar.

Vi jobbar på flera håll. Inom onlinehandeln är det framför allt Trygg E-handel som vi driver hårt. Där vill vi säkerställa en certifiering för dem som jobbar med att sälja online. Det handlar om att ge information, se till att lämna de villkor som gäller för återköp etcetera. Det är en del som vi gör.

Vi jobbar också hårt med informationsgivning rent generellt, om vad som gäller runt regleringar.

Vi är helt klart för att stärka det här genom ett skuldregister. Vi tror att det är oerhört angeläget att få det på plats och säkerställa att alla också levererar in den information som man bör. Utan den blir det svårt för alla aktörer att agera på ett bra och rimligt sätt.

Vi tycker också, vilket har varit uppe många gånger, att utbildningen i skolan om hushållsekonomi är bristfällig. Det efterfrågas absolut.

Katarina Luhr (MP): Ordförande! Min fråga går till Finansinspektionen.

Vi har nu pratat ganska mycket om skuld- och kreditregistret, som skulle ha ett stort värde. Men i remissrundorna har det också framkommit synpunkter på att den skuldsatta skulle behöva ha tillgång till sina egna uppgifter i det registret. Det skulle till exempel kunna vara första gången man får en överblick över sina egna skulder och kan se hur mycket man är skyldig och till vem.

Jag vill höra om Finansinspektionen har något ytterligare att säga i den frågan. Hur ser ni på att den skuldsatta själv ska få tillgång till sina uppgifter i registret?

Daniel Barr, Finansinspektionen: Tack för frågan! Vi ser gärna att man tittar på den frågan. Det har vi ingenting emot.

Alireza Akhondi (C): Herr ordförande! Det är svårt att ställa en fråga som inte redan har varit uppe under seminariet. Men jag kan göra ett försök.

Jag skulle vilja höra inkassobolagens perspektiv på hur man säkerställer att konsumenterna kan få hjälp redan i det skedet. Man kanske kan lösa ut en del saker redan på det stadiet.

Fredrik Engström, Svensk Inkasso: Jag är ordförande för Svensk Inkasso, som är branschförening för de svenska inkassoföretagen. Ungefär 90 procent av de

inkassokrav som skickas i samhället skickas från något av våra medlemsföretag. Förra året skickade våra medlemsföretag ut ungefär 9 miljoner inkassokrav.

Intressant att veta när det gäller inkassobolagen är att väldigt många av ärendena som hamnar hos inkassoföretagen blir betalda eller avslutas på annat sätt utan att de egentligen når Kronofogden eller någon annan. Ungefär 12–15 procent av ärendena hos inkassobolagen hamnar hos Kronofogden i slutänden. Det är alltså ett ganska stort mörkertal med ärenden hos inkassobolagen som egentligen aldrig syns i någon offentlig statistik.

Förra året räknade vi med att det fanns ungefär 112 miljarder kronor i skulder ackumulerat hos de svenska inkassoföretagen. Många av dem finns som sagt inte med i den offentliga statistiken.

Av den anledningen har vi från inkassobranchen föreslagit att inkassobolagen bör få lämna uppgifter till exempelvis ett skuld- och kreditregister, för att i ett mycket tidigare skede kunna identifiera betalningssvårigheter hos enskilda. Vi tror att vi kan hjälpa till att hitta dem som är på väg utför ekonomiskt mycket tidigare ifall vi får möjlighet att rapportera till kreditupplysningsbolagen.

Det vi i inkassobolagen mer gör är att i stor utsträckning hjälpa dem som vill och i alla fall har någon betalningsförmåga att komma ur sina skulder genom att träffa avbetalningsplaner. Förra året träffades ungefär 700 000 avbetalningsplaner som innebar att personer kunde betala av i tid i stället för att behöva hamna hos Kronofogden för utmätning.

Jag tror att inkassobranchen är ett viktigt mellansteg mellan den statliga tvångsmakten med indrivningen genom Kronofogdemyndigheten och företagen, borgenärerna, som vill ha betalt. Alternativet vore att Kronofogden skulle behöva göra hela jobbet. Det skulle kosta mer för staten. Det skulle också vara mycket mer ingripande för de enskilda. Jag tror alltså att inkassobolagen i sig är en viktig funktion för att motverka att människor hamnar i mer långvarig skuldsättning.

Jag hoppas att detta var i alla fall ett hyfsat svar på den fråga du ställde.

Patrik Karlson (L): Jag vill gå in på konsumentlån. Jag är lite nyfiken på hur man ser på kortare köp på faktura via e-handel, framför allt när det gäller köpförst-betala-sen. Hur bidrar det storleksmässigt till överskuldsättning? Jag skulle vilja höra tankar kring detta från Klarna men även från Svensk Inkasso. Hur ser ni på det storleksmässigt men också på möjligheterna till att det inte bidrar till överskuldsättning?

Jesper Eriksson, Klarna: Då behöver man känna till hur vår tjänst används; jag kan prata för vad Klarna gör. Snittköpet hos Klarna är på ungefär 800 kronor. Vi underwriter, bedömer, varje köp som en konsument gör med Klarna. Vi gör alltså en ny bedömning vid varje köptillfälle av om konsumenten klarar det inkrementella köpet och tar ett beslut – ja eller nej.

Till skillnad från till exempel rena kreditkort, där man får en kredit på 50 000 eller 100 000 som kan gälla under väldigt lång tid och där man inte har någon kontroll över hur individens ekonomiska situation utvecklar sig och ta hänsyn till den, tycker vi naturligtvis att vårt sätt att göra det är betydligt mer konsumentvänligt. Om vi tittar på hur konsumenterna hanterar faktura hos oss ser vi också att 71 procent betalar tillbaka innan löptiden ens har gått ut. I slutändan har vi under 0,5 procent kreditförluster, vilket är extremt lågt i jämförelse med alla andra som håller på med den här typen av lösningar.

När det gäller det som går vidare till inkasso och hela vägen till Kronofogden kommer det, bara rent statistiskt eftersom 6,8 miljoner människor använder Klarna årligen, att finnas en Klarnafaktura om en kund har fått ett betalningsföreläggande hos Kronofogden. Men den fakturan kommer att vara på 1 000 kronor eller något liknande. Vi bidrar alltså inte till volymerna hos Kronofogden.

Fredrik Engström, Svensk Inkasso: Tack för frågan! Jag skulle nog ändå svara ja på frågan. Större mängd fakturor med kortare betalningstider i samhället kommer naturligtvis att leda till fler inkassokrav. I det avseendet ser vi en utveckling, egentligen under hela perioden som e-handeln har vuxit i samhället, mot fler inkassokrav hos våra medlemsföretag.

Det behöver däremot inte betyda att överskuldssättningen växer. Drygt 40 procent av de inkassokrav som skickas betalas inom en månad. Det är inte sannolikt att de som kan betala ett inkassokrav inom en månad är överskuld-satta eller har långvariga betalningsbekymmer.

Om vi tittar på snittbeloppen hos inkassobolagen kan vi se att ungefär 80 procent av fordringarna hos inkassobolagen, i alla fall om vi tittar på 2023, var på 5 000 kronor eller mindre. Det är ett ganska lågt snittbelopp, som de allra flesta har möjlighet att betala över tid.

De som har svårt att betala hos inkassobolagen är ungefär en tredjedel. 25 procent av fordringsärendena tar mer än tre månader att betala. Där ser vi väl dem som verkligen har mer långvariga och större problem med sin betalningsförmåga.

Ordföranden: Eftersom vi har tid tillåter jag lite extra svar här.

Daniel Barr, Finansinspektionen: När det gäller e-handelsföretag finns det en reglering om att det förvalda betalningsalternativet inte får vara ett kreditalternativ. Det gäller bara för e-handelsföretag som utnyttjar ett betaltjänstföretag, som Klarna, Resurs eller vad det nu kan vara. Men det gäller inte om e-handelsföretaget självt står för betalningsalternativen. Det tycker vi är en olycklig reglering. En del e-handelsföretag använder helt enkelt inte betaltjänstföretag, och då finns inte den möjligheten. För den typen av företag uppstår onödiga kreditförluster. Där borde man ändra lagstiftningen.

Ordföranden: Vi har tid över eftersom ni har varit fantastiskt duktiga på att hålla tiden och att tala kort och koncist. Ni har också riktat frågorna så att de flesta organisationerna har fått möjlighet att komma till tals.

Finansdepartementet och Justitiedepartementet kommer att få möjlighet att tala senare. Men nu finns tid för fyra organisationer till att tala. Det är bland annat representanterna för Konsumentkreditutredningen och Swedish FinTech Association som är här och inte har fått möjlighet att säga något. Också EKSAM är här. Sist men inte minst är UC AB här. Om ni vill får ni två minuter var för att kommentera.

Jenny Wulker Roos, Konsumentkreditutredningen: Jag har inget särskilt att tillägga. Min uppgift är att analysera det nya konsumentkreditdirektivet, som det beslutats om, och komma med förslag på hur det ska genomföras i svensk rätt. Mina förslag kommer att lämnas under hösten.

Syftet med konsumentkreditdirektivet, som EU beslutat om, är att stärka konsumentskyddet och främja den inre marknaden. Flera av bestämmelserna i direktivet tangerar det som vi har pratat om i dag. Men jag har ingen särskild kommentar just nu, utan mina förslag kommer till hösten.

Louise Grabo, Swedish FinTech Association: Jag är generalsekreterare för Swedish FinTech Association, som är en branschförening för svenska fintech-bolag. Vi samlar 95 bolag inom betalningar, krediter, sparande, investeringar med mera. Gemensamt för våra bolag är att de är innovativa, snabbväxande och kanske konkurrerar med den traditionella finansmarknaden.

När det kommer till överskudsättning ska man veta att det finns seriösa aktörer, men det finns tyvärr också oseriösa aktörer. Dem måste vi försöka se till att få bort.

Vi har till exempel skrivit ett remissyttrande över Överskudsättningsutredningen. Vi håller med om mycket i de ståndpunkter som finns där och även många delar av förslagen, till exempel om ett räntetak på 20 procent och ett Skri-register. Men det skulle kunna gå ännu längre och vara mer heltäckande. Rapporteringen bör ske i realtid eller i alla fall så fort som möjligt för att man ska ha en bra bild av konsumentens skulder och tillgångar. Och det bör vara ett statligt register, på grund av integritetsskyddsperspektiv. Data och tekniken finns för att göra det här i dag. Vi önskar alltså att man hade gått ännu längre.

Liksom andra har nämnt tidigare tycker också vi att det borde finnas ett stoppregister där konsumenter kan skriva upp sig, för att inte bli utsatta för till exempel marknadsföring.

Slutligen ska jag bara säga att det har varit en utredning om överskudsättning, att det pågår en utredning om konsumentkreditdirektivet som ska införas i svensk lag och att det kom ett lagförslag från Finansdepartementet i förra veckan. Vi skulle gärna se ett mer övergripande tag kring de här frågorna och att man samarbetar mer mellan departementen. Nu är det ganska spretigt, och

det är svårt att göra analyser av hur detta skulle påverka både konsumenter och branschen.

Åse Sundqvist, EKSAM: Vi tycker att det har varit otroligt mycket klokt som har sagts här inne i dag, men vi skulle vilja prata lite mer om den ekonomiska stress och den psykiska ohälsa som följer i spåren av överskudsättning.

Vi skulle lätt kunna säga att vi liknar Familjeslantens i Gävle; den presentationen kan gälla också för oss när det gäller vilka vi möter och hur vi jobbar. Vi möter människor som har en stor psykisk ohälsa och mycket ekonomisk stress, och suicid är alltså något som vi får jobba med. Vi är inte ekonomer utan socionomer, just av det skälet. Det är mycket lidande kring detta, och det tänker jag är en stor samhällsfråga att ta med sig i de här samtalen.

Gabriella Göransson, UC AB: Många har här i dag lyft frågan om ett skuldregister och sagt att det är en viktig del, men jag har också hört väldigt splittrade åsikter om vad det här skuldregistret skulle innehålla och hur det skulle sättas upp.

Jag vill understryka att vi ser att det inte är bristen på information som är problemet i dag. Sverige är ett av de länder i Europa och i världen som har mest tillgång till information. Det finns i dag ett register med 99,96 procent av svenskarnas skulder att tillgå. De som använder sig av det registret och all annan information som finns tillgänglig, till exempel de svenska bankerna – vi har sett statistik här både från Bankföreningen och Finansinspektionen – har små kreditförluster och få personer som hamnar hos Kronofogden.

Problemet ligger mer hos dem som har väldigt aggressiva affärsmodeller, som tar väldigt höga räntor och som har väldigt aggressiv marknadsföring. Det är lukrativt för dem på den svenska marknaden i dag, och det är dem vi behöver komma åt om vi med kraft vill komma åt överskudsättningsproblematiken.

I förra veckan kom det ett förslag från Finansdepartementet om just ett förstärkt skydd för konsumenterna. Väldigt förenklat vill man ta bort tillståndstypen konsumentkreditinstitut. I stället ska man få ansöka om banktillstånd eller licens eller lägga ned sin verksamhet. Detta i kombination med ett ränte- och avgiftstak tror jag skulle kunna komma åt den här problematiken på ett riktigt starkt sätt.

Ordföranden: Precis som nämndes här gäller den här frågan även Finansdepartementet. Vi har inte någon statssekreterare här från Finansdepartementet, men vi har representation därifrån. I och med att vi har lite tid kvar tycker jag att det vore rimligt att ge Finansdepartementet möjlighet att kort kommentera det som har sagts här i dag innan vi ger ordet till statssekreteraren från Justitiedepartementet.

Natanael Kvidal, Finansdepartementet: Det är väldigt många intressanta saker som har lyfts här. Tack för alla era presentationer och alla frågor som har ställts! Vi har lagt fram förslag om konsumentvägledning och om att öka jämlikheten i budget- och skuldrådgivningen och andra reformer för att komma åt den här problematiken.

Ordföranden: Det har sagts ganska mycket här, och jag tror att vi är överens om problembilden. Det har också lagts fram förslag på hur vi kan åtgärda det samhällsproblem som detta är.

Vi har statssekreteraren från Justitiedepartementet här. Jag tänker att det kan vara bra att höra vad Justitiedepartementet har för kommentarer till det som har sagts, när det gäller både problembilden och de förslag som har lagts fram av de olika experterna som har varit här i dag.

Mikael Kullberg, Justitiedepartementet: Jag tackar för inbjudan till dagens offentliga sammanträde. Jag tänkte ta avstamp i det som Lars Zacharoff sa tidigare, det vill säga att kreditgivning i grunden är något som är bra. Så som vi har byggt upp samhället är det helt nödvändigt att alla har tillgång till krediter. Det som vi diskuterar här i dag är baksidan av detta, det vill säga överskuld-sättningen.

Något som också har berörts här i dag är det som Marita Stureson nämnde, nämligen att överskuld-sättning inte bara är ett lidande och kostnader för den enskilda individen – det är också stora samhällskostnader förknippade med överskuld-sättningen. Som Fredrik Rosengren sa vet vi att alla kurvor pekar uppåt: Antalet gäldenärer ökar, och den totala skuldmassan ökar. Det visar verkligen att de här problemen måste tas på allvar.

Inom Regeringskansliet jobbar vi brett och departementsöverskridande för att få bukt med det här problemet. Ett förslag som har nämnts många gånger och som vi nu bereder är Överskuld-sättningsutredningens betänkande. Något vi har talat mindre om i dag, men som har nämnts, är Finansdepartementets remiss om att upphäva lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Bortsett från att ha en väl fungerande lagstiftning som är anpassad just till detta är också en väl fungerande kommunal budget- och skuldrådgivning helt nödvändig. Därför har vi också, helt i linje med Överskuld-sättningsutredningens förslag, lämnat ett uppdrag till Statskontoret att analysera och bedöma den här verksamheten. Svaret på det får vi in den 31 mars nästa år.

Sammanfattningsvis: Vi ser ett angeläget problem. Vi jobbar brett, intensivt och kontinuerligt med detta.

Ordföranden: Det har varit en väldigt intressant dag. Vi har fått mycket verkligt bra kunskap för oss ledamöter som sitter i civilutskottet att ta med oss.

Jag tror att alla här är överens om att detta är en utveckling som vi inte vill se. Vi måste hitta en åtgärd. Det är en utveckling som vi måste bromsa.

Skuldsättningen ökar. Antalet människor som är skuldsatta ökar. Det påverkar den enskilde, och det påverkar samhället. Det påverkar barnfamiljer. Ofta när man är skuldsatt på det sätt som vi ser i dag i Sverige påverkar det hela livet, framför allt när det är unga människor som är skuldsatta.

Det nämndes här att det finns både reglerat och oreglerat inom marknaden. Vissa utnyttjar den här situationen. De utnyttjar unga och familjer som är desperata och som försätter sig i en situation där de är skuldsatta resten av livet med väldigt höga räntor. Det är ett jättestort problem.

Det är därför vi har det här samtalet med er. Det är viktigt att påpeka att vi som politiker inte har hela svaret. Vi måste förankra de beslut som vi fattar i samhället i stort. Ni är en viktig del av denna resa mot att försöka hitta åtgärder. Jag uppskattar verkligen allt som ni gör men också att ni kom hit i dag och delade med er av denna kunskap.

Vice ordföranden: Jag vill tacka alla som har medverkat här i dag – inbjudna och ledamöter men även tjänstemännen i civilutskottet som har lagt ned enormt mycket arbete för att få ihop det här sammanträdet. Det har varit en mycket intressant och lärorik förmiddag för oss alla, tror jag.

För oss politiker är det väldigt värdefullt att få ta del av era synpunkter och erfarenheter när det gäller den viktiga frågan om hur vi kan motverka överskuldsättning. Vi tar med oss detta i det fortsatta arbetet.

Avslutningsvis vill jag bara påminna om att det som har sagts under dagens offentliga sammanträde har tagits upp stenografiskt och kommer att publiceras i en rapport från riksdagen. Sammanträdet har också spelats in och kan ses i efterhand på riksdagens webbplats, riksdagen.se.

Med detta avslutar vi dagens sammanträde.

Bildpresentationer från sammanträdet

Kronofogden

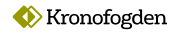
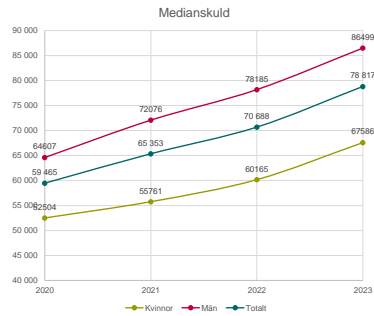
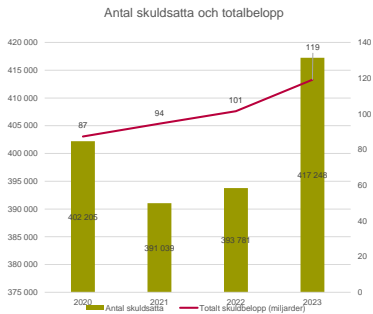
Överskudsättning

Riksdagens civilutskott

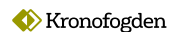
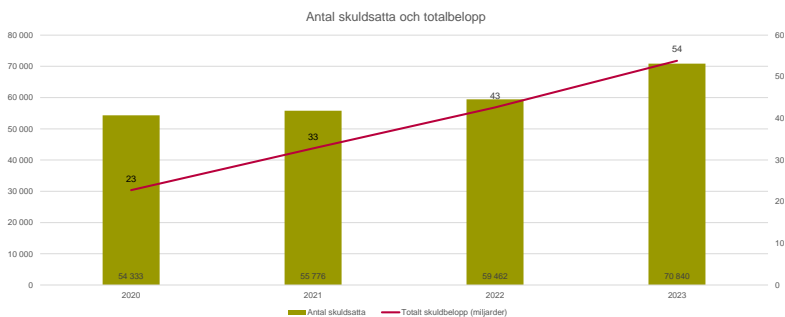
2024-05-16

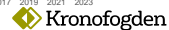
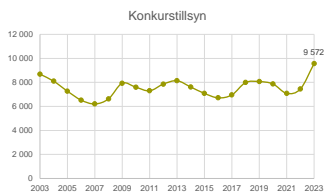
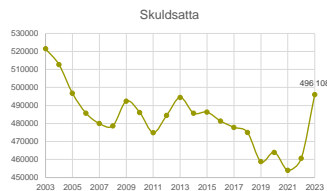
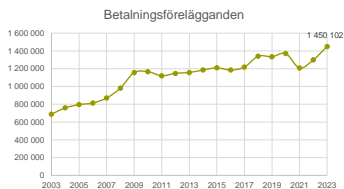
Skuldutveckling privatpersoner

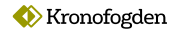
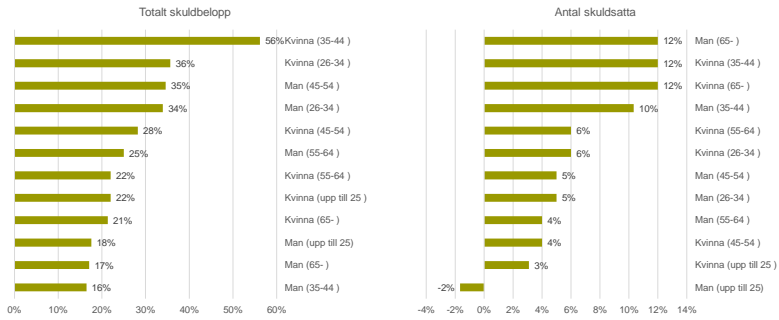
Skuldutveckling juridiska personer

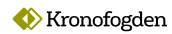
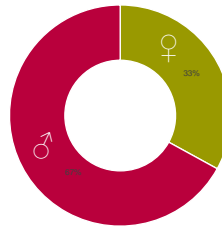
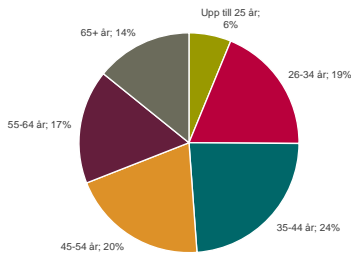
Inflöde 2003-2023

Utveckling skuldsatta 2021-2023

Vilka är skuldsatta 2024?

Förebyggande arbete mot överskuldsättning

Syftar till att färre ska få sin första skuld på Kronofogden

- Vårt förebyggande arbete sker i samverkan med andra aktörer
- Våra insatser är i första hand digitala och tillgängliga för många

Prioriterad målgrupp: Unga vuxna och personer med utländsk bakgrund

Aktiverande stöd för att motverka överskuldsättning

Syftar till att kunden tidigt ska få vägledning för att själv kunna avsluta sitt ärende och inte återkomma till Kronofogden

- Vi har ett aktiverande förhållningssätt i våra kundmöten
- Vi uppmuntrar kunden att söka stöd hos den som kan hjälpa med grundproblemet

Prioriterad målgrupp: gäldenärer som behöver extra vägledning för att ta sig vidare i sin process

 Kronofogden

Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsättning

- Ett sänkt och utvidgat räntetak samt ett utvidgat absolut kostnadstak
- Ett system för skuld- och kreditregister (Skri-register)
- En ny huvudregel om avräkning vid utmätning
- En budget- och skuldrådgivning med hög kvalitet och tillgänglighet i hela landet
- Absolut preskription – ett förslag att utreda vidare!

 Kronofogden

Tack!

Konsumentverket

Konsumentverket · KO

Konsumentverkets arbete mot överskuldsättning

Civilutskottet, 16 maj 2024
Mia Ohlsson och
Gabriella Fenger-Krog

Konsumentverket · KO

Problematiser skuldsättning

- **Har många grunder**
  - sjukdom, skilsmässa och arbetslöshet
- **Krediter till vardagskonsumtion ökar**
- **Digitala fotavtryck triggat marknadsföring**
  - konsumenter med ekonomiska problem punktmärkas med personliga erbjudanden om lån
- **Påstridig och stressande lånereklam**
  - svårt att stå emot när barnen behöver kläder eller elräkningen måste betalas
- **Spel om pengar = källa till stora skuldproblem**
- **Stora kunskapsluckor**
  - många förstår inte att de handlar för lånade pengar
- **Ekonomisk utsatthet = ökad risk för suicid**

Konsumentverket · KO

Fler med ansträngd ekonomi hör av sig

Frågor om privatekonomi och skuldsättning ökade under 2023 – kvar på högre nivå.

- **Fler anhöriga ringer** om närståendes ekonomiska situation.
- Samtal från personer som inte ser någon ljusning – **suicidtankar**
- Stora skuldproblem som följd av att ekonomiska svårigheter lösts med enkelt tillgängliga **krediter**

Exempelvis:

- Vill frånträda förhandsavtal om bostadsköp
- Avbeställning av bil
- Avbetalningsköp
- Hot om avstängning av el
- Uppsägning av tjänster och abonnemang när kostnader måste minskas
- Skuldrelaterade frågor från dödsbon

**Konsument
verket · KO**

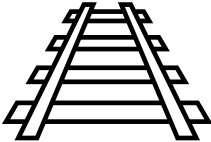
Konsumentverkets arbete mot problematiskskuldssättning

- **Stöd och utbildning**
  - kommunernas budget- och skuldrådgivning
  - skola
  - andra som möter sårbara grupper (diakonier, socialsekreterare, kriminalvård m.fl.)
- **Tillsyn/insatser för regelefterlevnad**, exempelvis ang.
  - kreditförmedlares telefonförsäljning av krediter
  - direktmarknadsföring av krediter via sms, e-post och liknande
  - ändrade betalningsplaner för beviljade krediter

**Konsument
verket · KO**

Vägen framåt

- **Marknadsföring**
  - måttfull
  - ej direktmarknadsföring
  - förbud mot telefonförsäljning av krediter
- **Kreditprövning** – tydliga kriterier och ett skuldregister är nödvändigt
- **Krediter**
  - sänkt och utvidgat räntetak
  - utvidgat och absolut kostnadstak
  - spel ska inte kunna betalas med krediter

- **När skulden är ett faktum**
Vägledning/stöd, ändrad avräkningsordning och absolut preskription
- **Rätt stöd i rätt tid** är angeläget
- Nationell vägledningstjänst för budget- och skuldfrågor

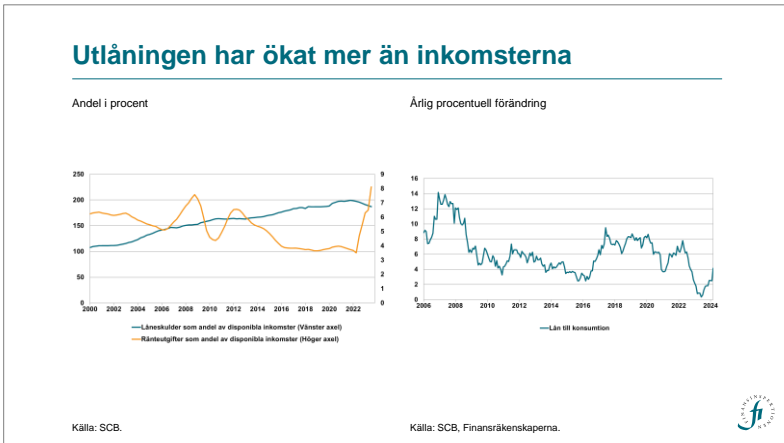
**Konsument
verket · KO**

konsumentverket.se

Finansinspektionen

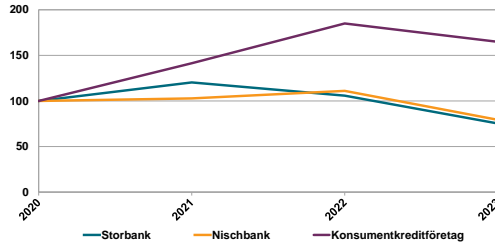
Civilutskottets öppna sammanträde om överskuldssättning
 Daniel Barr, generaldirektör Finansinspektionen

16 maj 2024

Stor ökning av nya blancolån från konsumentkreditföretag

Index, 2020 = 100

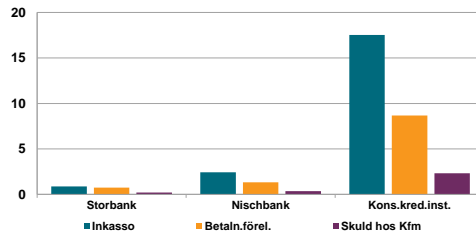

Källa: FI, Fördjupad analys av lån och sparande

Många som lånar av konsumentkreditföretag får betalningsproblem

Låntagare med skulder hos Kronofogden 2021. Andel av låntagare i procent

Källa: Finansinspektionen, FI-analys 35

Kreditprövningar

- Nya allmänna råd
- Flera tillsynsärenden
- Branschinformation

Förebyggande arbete

- Informationsinsatser
- Konsumentskyddsekonom
- Finansiell folkbildning

Behov av ytterligare åtgärder

- Skuldregister:
Bättre kreditprövningar, bättre tillsyn och överblick för konsumenten
- Sänkt räntetak
- Breddat kostnadstak
- Ränteavdrag för lån utan säkerhet, s.k. blancolån

Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst

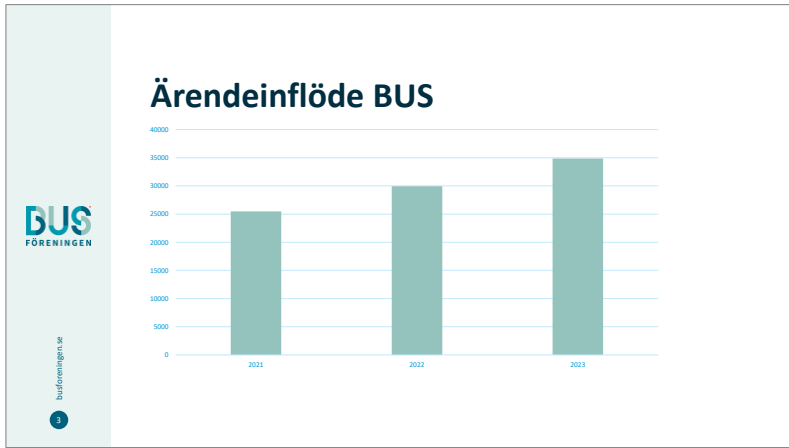
Kommunal budget- och skuldrådgivning

- Lagstadgad
- 379 rådgivare – 279 årsarbetskrafter
- Finns i alla kommuner
- Ekonomisk rehabilitering
- Stöd från Konsumentverket
- Visa vägar framåt – inge hopp!

BUS
FÖRENINGEN

busforeningen.se

Förslag för att motverka / minska överskuldssättningen

- Bättre kreditprövningar
- Ränte- och kostnadstak
- Fullständigt skuldregister
- Ändrad avräkningsordning
- Riktlinjer för BUS efter utvärdering

busforeningen.se

4

Kontakta oss!

www.busforeningen.se

busforeningen.se

5

Finansbolagens Förening

Arbetet mot överskuldssättning

Finansbolagens Förening är en branschorganisation för finansbolag och har bland annat till uppgift att verka för en sund utveckling med beaktande av etiska regler för medlemsföretagen.

Medlemmar i föreningen är företag som bedriver finansieringsverksamhet som kreditmarknadsbolag, bank/bankfilialer och sådana bolag som är finansiella institut eller konsumentkreditinstitut.

Verksamheter är huvudsakligen leasing, avbetalningsfinansiering, factoring och konsumentkrediter.

FINANSBOLAGEN

Åtgärdsförslag sedan 2020

Sedan utfrågningen i civilutskottet 2020:

- Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning ("överskuldssättningsutredningen") SOU 2023:38
- Avtrappat ränteavdrag för vissa lån Fi2024/00174
- Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden (Fi Dnr 2024/01078)

Därtill väntas ytterligare förslag under hösten bl.a. införlivande av det nya konsumentkreditdirektivet.

FINANSBOLAGEN

- Förslagen är inriktade på att begränsa kreditgivningen till kundgrupper med begränsade resurser bl.a. genom ränte- och kostnadstak eller höjda kostnader genom slopat ränteavdrag.
- Förslaget om stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden maximerar regelbördan för alla konsumentkreditinstitut oavsett om brister föreligger i verksamheten eller inte.
- Vissa av förslagen medför kontraproduktiva konsekvenser, t.ex förslaget om absolut kostnadstak (som inte är förenligt med konsumentkreditdirektivets reglering av s.k. forbearance-åtgärder) eller slopat ränteavdrag som ökar överskuldssatta skulder.
- Förslagets samlade effekt/konsekvenser har inte analyserats

Utgångspunkter

- Möjligheten att kunna låna är i grunden något positivt både för samhället och enskilda individer
- En sund kreditgivning utifrån en balanserad reglering är därför central för ett välfungerande samhälle
- Möjligheten att nyttja krediter av olika slag är viktigt inte minst för enskilda med begränsade resurser. Regleringar som stramar åt nerifrån - mot dem som redan i utgångsläget har svårt att få lån och redan betalar högre räntor på grund av sämre kreditvärdighet/högre risk - måste ifrågasättas
- Regleringar bör utvärderas - är de:
  1. Motiverade (finns behov av reglering?)
  2. Effektiva (är de evidensbaserade?)
  3. Proportionella (har de oönskade effekter för enskilda och samhället i stort?)

Vilka åtgärder kan kreditgivarna bidra med?

- Kreditgivarnas viktigaste bidrag för minska risken för överskuldssättning är att göra kreditprövningar med så god prediktion/träffsäkerhet som möjligt
- Genom att bidra till att tillgången till aktuella och verifierbara data förbättras.
- Genom att konstruktivt bidra till avveckling av skulder

Konkreta förslag

Ge kreditupplysningsföretag och kreditgivare tillgång till:

- Aktuell lön genom tillgång till uppgifter från arbetsgivardeklarationen på individnivå (inget nytt sedan 2020)
- Aktuell inkomst genom tillgång till uppgifter om bidrag och pensioner m.m. (inget nytt sedan 2020)
- Dagsaktuella uppgifter om samtliga skulder från samtliga kreditgivare (inget nytt sedan 2020)

Fler konkreta förslag

Konsumentens eget ansvarstagande bör uppmuntras och stödjas

- Betalningsproblem beror oftast på händelser som inte kan förutses vid kreditgivningen. Neutral och saklig information om att ett gott försäkringsskydd kan minska risken för betalningssvårigheter på grund av arbetslöshet, sjukdom och dödsfall i familjen bör spridas i olika sammanhang
- En enkel möjlighet att själv kunna spärra sig mot nya krediter bör införas
- Införande av en nationell budget- och skuldrådgivning online bör utredas

Svenska Bankföreningen

Överskuldssättning
 Jessie Cargill-Ek
 Svenska Bankföreningen

 Svenska
Bankföreningen
Swedish Bankers' Association

Varför ökar konsumtionslånen?

Årlig procentuell förändring

År	Totalt (%)	Bostadslån (%)	Bilanslån (%)
2013	6	6	6
2014	6	6	6
2015	6	6	6
2016	6	6	6
2017	6	6	6
2018	6	6	6
2019	6	6	6
2020	6	6	6
2021	6	6	6
2022	6	6	6
2023	6	6	6

— Totalt — Bostadslån — Bilanslån

Förklaringar

- Regleringar av bolån
- Ökad e-handel/tekniska möjligheter
- Ändrade konsumtionsmönster

Källa: SCB

 Svenska
Bankföreningen
Swedish Bankers' Association

När blir det fel?

Inget eget sparande

Oförutsedd händelse eller ändrat beteende

Snöbollseffekt när skulderna skenar

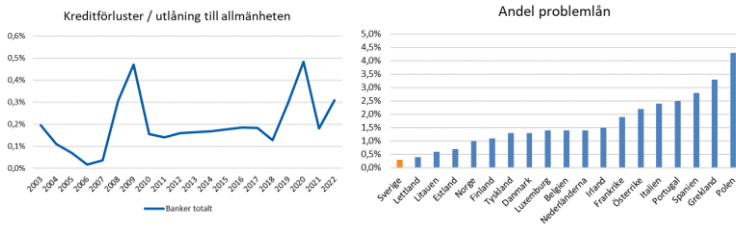
 Svenska
Bankföreningen
Swedish Bankers' Association

Insatser för att minska riskerna

- Det behövs kunskap om att det är viktigt att ha ett sparande för oförutsedda utgifter.
- Det behövs mer undervisning i skolan, och mer information om privatekonomi, än vad som finns tillgängligt idag
- OECDs och Europeiska kommissionens riktlinjer – Financial competence framework for children and youth in the European Union

Svenska banker: lägst kreditförluster i EU

Källa: SCB

Källa: EBA

Bankföreningens medlemsbanker ska bidra till att motverka överskuldssättning genom ansvarsfull kreditgivning

Bankföreningens kod för ansvarsfull kreditgivning – god kreditgivningssed

- Konsumenterna ska förstå innebörden av det kreditavtal de ingår
- Kreditprocessen ska vara transparent
- Krediten ska inte marknadsföras på ett påträngande sätt

Det nya konsumentkreditdirektivet

- Unionslagstiftningen behöver bli tydligare –harmoniserad ram
- Säkerställa en hög nivå av konsumentskydd
- Underlätta framväxten av en väl fungerade marknad för konsumentkrediter

Det nya konsumentkreditdirektivet

- Viktigt att vi i största möjliga mån har samma regler i Sverige som i övriga Europa
- likvärdigt konsumentskydd
- väl fungerande konkurrens

Förslag på avtrappat ränteavdrag för vissa lån

- Riskerar att försämra situationen för hushåll som redan befinner sig i ett utsatt ekonomiskt läge, och för unga förstagångsköpare av bostad
- Kommer att få oönskade negativa effekter på exempelvis lån med säkerhet i värdepapper
- Skatteregler är mindre lämpliga för att komma åt överskuldssättning – åtgärder bör istället fokuseras på just överskuldssättningen

Överskuldssättningsutredningens förslag på ändrade ränte- och kostnadstak

- Bankföreningen har inte några invändningar mot ytterligare ränte- och kostnadstak
- Viktigt för effektiviteten och proportionaliteten att taken är kopplade till ett referensvärde
- Viktigt att reglerna anpassas till nya konsumentkreditdirektivet och regleringen av s.k. nödlidandekrediter

Ett heltäckande kreditregister behövs

- Ur affärsbankernas perspektiv - den mest effektiva åtgärden
- Bankföreningen förordar av integritets- och säkerhetsskäl ett statligt register
- Registret bör innehålla den information som behövs för kreditprövningen - utifrån dess syfte

En fungerande kreditmarknad behöver en sammanhållen ändamålsenlig lagstiftning, och en effektiv tillsyn

Tack!

Jessie Cargill-Ek
Senior legal adviser
Konsumentfrågor

2024-05-16

www.swedishbankers.se

2021/22:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 19 oktober 2021
2021/22:RFR2	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets offentliga utfrågning om precisionsmedicin
2021/22:RFR3	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om finansiell stabilitet – Sårbarheter och motståndskraft i ekonomin i ljuset av ökande skulder hos hushåll och kommersiella fastighetsföretag
2021/22:RFR4	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2015–2020
2021/22:RFR5	FINANSUTSKOTTET Evaluation of the Riksbank's Monetary Policy 2015–2020
2021/22:RFR6	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 3 mars 2022
2021/22:RFR7	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Uppföljning av nyanländas etablering –arbetsmarknadsstatus med särskilt fokus på kvinnorna
2021/22:RFR8	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Uppföljning och utvärdering av tillämpningen av utskottsinitiativ
2021/22:RFR9	KULTURUTSKOTTET Uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitik
2021/22:RFR10	NÄRINGSUTSKOTTET Innovationskritiska metaller och mineral – en forskningsöversikt
2021/22:RFR11	SOCIALUTSKOTTET Hälsa- och sjukvård för barn och unga i samhällets vård – en utvärdering
2021/22:RFR12	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om AP-fondernas placeringar av buffertkapitalet i pensionssystemet den 26 april 2022
2021/22:RFR13	FÖRSVARsutskottet Sveriges deltagande i fem internationella militära insatser – en uppföljning av konsekvenserna för den nationella försvarsförmågan
2021/22:RFR14	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2022
2021/22:RFR15	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens redogörelse för penningpolitiken 2021 den 10 maj 2022
2021/22:RFR16	SOCIALUTSKOTTET Offentlig utfrågning om svensk och europeisk cancerstrategi
2021/22:RFR17	TRAFIKUTSKOTTET Transportsektorns klimatmål

2021/22:RFR18

KULTURUTSKOTTET

Kulturutskottets öppna seminarium om uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken

2022/23:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 20 oktober 2022
2022/23:RFR2	FINANSUTSKOTTET Översikt med internationella exempel på uppföljning och utvärdering av centralbanker
2022/23:RFR3	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om finansiell stabilitet i svensk ekonomi i ljuset av hög inflation och högre räntor
2022/23:RFR4	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens årsredovisning 2022 och det senaste penningpolitiska beslutet från februari 2023
2022/23:RFR5	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av penningpolitiken 2022
2022/23:RFR6	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport, Svensk finanspolitik 2023
2022/23:RFR7	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om penningpolitiken 2022

2023/24:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 17 oktober 2023
2023/24:RFR2	SOCIALUTSKOTTET Offentlig utfrågning om nationell högspecialiserad vård
2023/24:RFR3	CIVILUTSKOTTET Offentligt sammanträde om vårdnad, boende och umgänge vid våld i familjen.
2023/24:RFR4	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga sammanträde om energilagring
2023/24:RFR5	TRAFIKUTSKOTTET Offentligt sammanträde om artificiell intelligens (AI)
2023/24:RFR6	SOCIALUTSKOTTET Offentligt sammanträde om reformen av EU:s läkemedelslagstiftning
2023/24:RFR7	TRAFIKUTSKOTTET Planera laddinfrastruktur för vägtrafik – en kunskapsöversikt
2023/24:RFR8	FINANSUTSKOTTET Den demokratiska granskningen av centralbanker – En forskningsöversikt
2023/24:RFR9	CIVILUTSKOTTET Offentligt sammanträde – Hur säkerställer vi ett bostadsbyggande som möter behov och efterfrågan i hela landet?
2023/24:RFR10	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde om finansiell stabilitet i en osäker omvärld – hur påverkas Sverige?
2023/24: RFR11	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Utvärdering av förädlingsindustrin och detaljhandeln för livsmedel
2023/24: RFR12	TRAFIKUTSKOTTET Offentligt sammanträde om trafikens elektrifiering
2023/24: RFR13	FINANSUTSKOTTET Riksbankens årsredovisning 2023 och den aktuella penningpolitiken
2023/24: RFR14	SOCIALUTSKOTTET Offentligt sammanträde om civilt försvar och krisberedskap inom hälso- och sjukvården
2023/24:RFR15	FINANSUTSKOTTET Svensk penningpolitik 2023
2023/24:RFR16	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga sammanträde om en forsknings- och innovationspolitik för ett konkurrenskraftigt näringsliv
2023/24:RFR17	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde om Finanspolitiska rådets rapport, Svensk finanspolitik 2024
2023/24:RFR18	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde med utfrågning av Riksbankens direktion om penningpolitiken 2023

SVERIGES
RIKSDAG

Beställningar: Riksdagens tryckeriexpedition, 100 12 Stockholm
telefon: 08-786 58 10, e-post: order.riksdagstryck@riksdagen.se
Tidigare utgivna rapporter: www.riksdagen.se under Dokument & lagar

